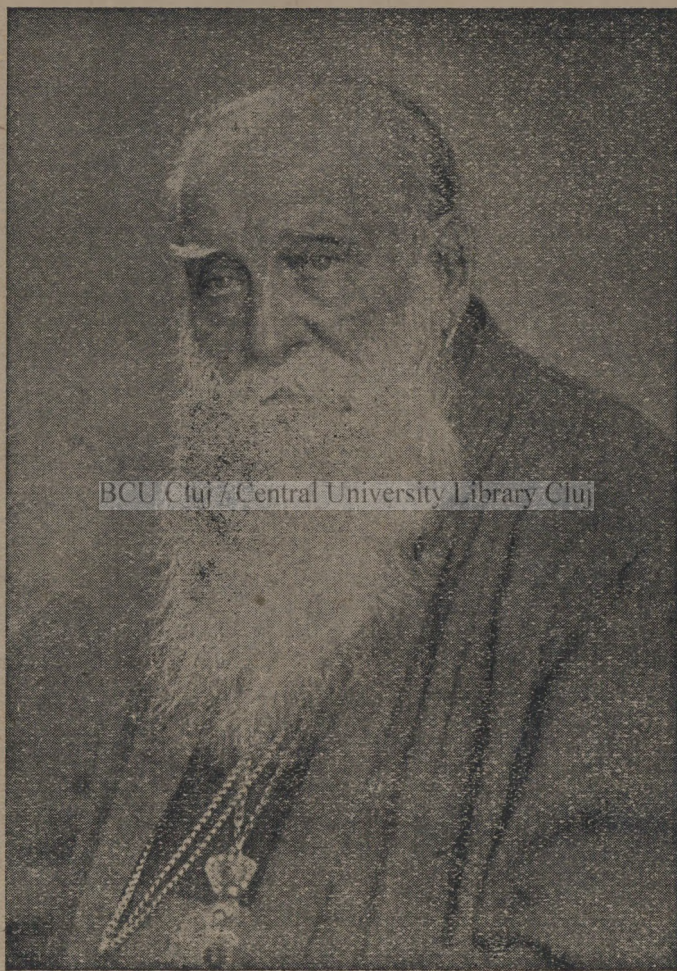

Episcopul Roman Ciorogariu

1852-1936

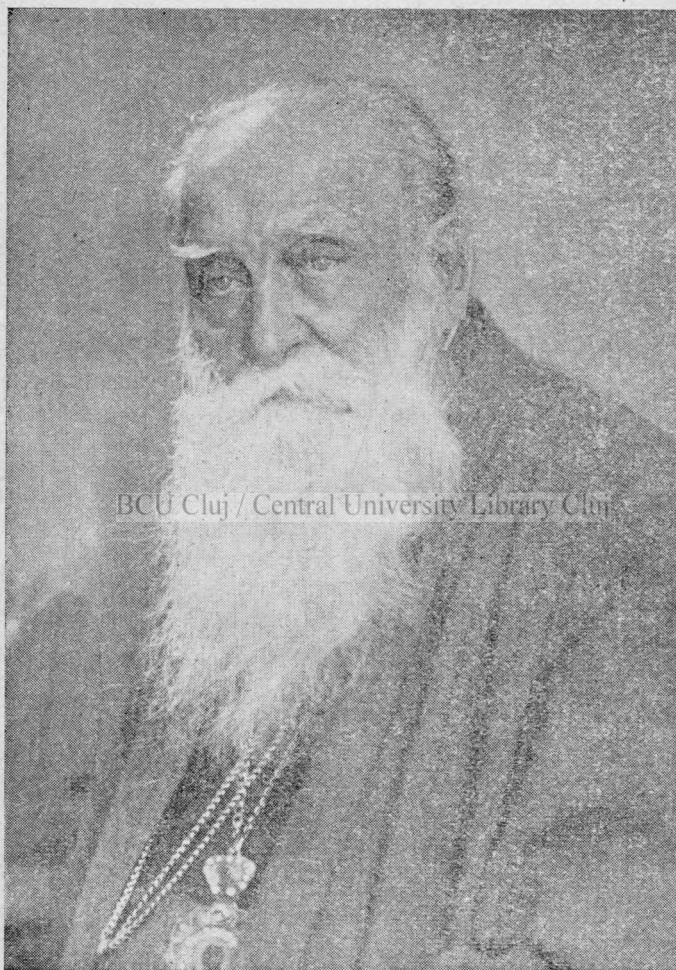
(REPRODUCERE DIN LEGEA ROMĂNEASCĂ No. 2.)

TIPOGRAFIA DIECEZANĂ ORADEA 1936

Episcopul Roman Ciorogariu

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1852—1936

TIPOGRAFIA DIECEZANĂ ORADEA 1936

BCU Cluj-Napoca

Cu profundă durere aducem la cunoștința tuturor trecerea la cele veșnice a restauratorului și primul Episcop al eparhiei ort. române din Oradea, a neînfricatului luptător național, a sprijinitorului și îndrumătorului tuturor acțiunilor bisericesti, naționale, culturale și sociale din acest colț de țară care a fost

Prea Sfințitul Episcop

ROMAN CIOROGARIU

membru al ordinelor: „Steaua României“ în gradul de Mare Cruce; „Coroana României“ în gradul de Mare Cruce; „Ferdinand I“ în gradul de Mare Ofițer; „Pentru Merit“ în gradul de cavaler; „Vulturul României“ în gradul de Comandor; Răsplata muncii pentru Biserică. Cl. I; Medalia jubilară Carol I; membru onorar al Academiei Române, membru al Societății Regale pentru Geografie, etc., întâmplată la 21 Ianuarie a. c. ora 0'26, la vârsta de 84 ani, împărțășit cu sfințele taine.

Cortegiul pentru transportarea osemintelor Marelui defunct va pleca Joi, 23 Ianuarie c. ora 11 a. m. dela Reședința Episcopoească și va parcurge B-dul Regele Ferdinand, Piața Regina Maria și Piața Unirii până la Biserica Catedrală, unde sicriul va fi depus în cavoul citorilor.

Oradea în 21 Ianuarie 1936.

**Veșnică să-i fie pomenirea și memorie
binecunântată.**

CONSILIUL EPARHIAL ORT. ROM.

† Episcopul Roman Ciorogariu

Căzut-a cununa capului nostru! Dascălul și stăpânul nostru, cititorul și primul episcop al de Dumnezeu ocrotitei Eparhii a Orăzii, în noaptea de 20 spre 21 Ianuarie a. c. a trecut la cele veșnice.

Sufletul lui luminat s'a desprins lin din cătușele trupului s'ăbit de zile și în mirosul de bună mireasmă duhovnicească al sfințelor rugăciuni, cu merindea de drum a sfintei împărtășanii, creștinește, s'a înălțat spre albăstrimea tainică a ceriului, în împărăția dreptilor. Episcopul Roman Ciorogariu, Nestorul Episcopatului român ortodox și-a dat obștescul sfârșit în mâinile ziditorului. Octogenarul tribun din vremuri de altă dată, care cu vigoarea neostoită a firii sale de daco-roman părea că desminte însăși slăbiciunea firii omenești, la chemarea îmbietoare a îngerului morții a pornit, supus, pe drumul veșniciei, împăcat cu Creatorul său, care i-a hărăzit lungime de zile, cu iumea care i a arătat atâtea semne de cinstitie și venerațiune și cu sine însuși, pentru că avea conștiința, că luptă bună a luptat, cursul l-a împlinit, credința a păzit . . .

Cu episcopul Roman Ciorogariu dispăre una din figurile reprezentative ale Bisericii și Neamului. A fost un iluminat în iubirea de Neam și Lege. În viața lui întregă de patriarh a fost un fanatic, al cultului Patriei și Legii strămoșești. În clipele din urmă chiar gândul lui nu era la moarte, pe care o aștepta cu seninătatea vechilor filozofi și martiri dornici de veșnicie, ci mințea lui lucidă până la urmă zăbovea permanent la simbioza dintre Neam și Lege, ce în sufletul lui era o realitate neîmpărțită și nedespărțită. Acest crez l-a mărturisit neîncetat, cum rostește preotul la sfântul altar : iară și iară cu pace Domnului să ne rugăm

Episcopul Roman Ciorogariu cu a lui bătrânețe biblică, cu obârșie în afunzimea altui veac, nu a fost în veacul de acum un drumeț rătăcit pe meleaguri noi, necunoscute. Bărbat de o aspră disciplină națională și

ortodoxă, el sta neclintit și dominator ca terebintul Orientului, martor al vremurilor de altă dată, înfruntând vijelia și înțelegător indulgent al slăbiciunilor și scăderilor de azi, între sălcile ce se îndoaie la cea mai slabă adiere de vânt. Când îți talmăcea slova Scripturii iubirii de Biserică și Neam, te prindea în cercul de vrajă al personalității lui covârșitoare întocmai cum fascinau odinioară prorocii pe evlavioșii, cari veneau să asculte din gura lor cuvântul Domnului.

Preot la catedră, dascăl pe amvon, român în scaunul vlădicesc și tribun în sfatul bătrânilor, Episcopul Român Ciorogariu a fost un minunat animator.

Trecerea la cele veșnice a Marelui ierarh Roman Ciorogariu cernește toate sufletele râvnitoare pentru binele mai mult al Patriei și Bisericii.

Pentru frumusețea personalității Tale complexe, Stăpâne, pentru lumina, ce ne-ai picurat în suflete, pentru merindea idealismului ce ne-ai dat din vistieria prisositoare a sufletului Tău mare, Îți ridicăm altar, Stăpâne, în sufletele noastre, pe care vom aprinde, neîntrerupt, tămâia binemirositoare a recunoștinții.

Preasfințite Stăpâne, intră întru bucuria Domnului Tău !

Boala și preludiul morții Preasfințitului Episcop Roman

Primele zile a anului 1936 au sosit pentru clerul și poporul credincios al eparhiei Oradea cu neașteptate și surprinzător de dureroase evenimente. La ziua întâi a Nașterii Domnului Preasfințitul Nostru Episcop Roman s'a simțit atâta de bine, încât a fost în stare să primească personal tradiționalele saluturi de „sărbători fericite” dela toți fiii credincioși din loc, dornici să vadă fața și să asculte graiul iubitului lor ierarh. Indată după aceasta în 27 Decembrie Preasfințitul a simțit o mică indispoziție, care apoi s'a agravat crescând, așa că în ziua de 1 Ianuarie 1936 nu a mai putut primi personal felicitările de Anul nou, în 2, 3, 4 și 5 Ianuarie s'a declarat o gripă, care la început s'a părut ușoară, dar temperatura urcată de 38° pe care a trebuit

să o supoarte bolnavul, a contribuit la o mare slăbire a organismului.

Suferința Preasfințitului Nostru a agravat-o mult și brațul fracturat. Căci până când ori-ce bolnav poate odihni pe ambele părți ale corpului... Preasfințitul nu putea odihni numi pe o parte...

Preasfințitul a înfruntat boala cu vâjnoșie spartanică și cu resemnare creștinească. În fiecare zi de două ori își chema preotul său și doftorul său, — ca fiecare să-și îndeplinească chemarea de tămăduitori — Doi medici români din ziua întâi de boală și până la sfârșit în fiecare zi de două ori au cercetat și căutat de sănătatea înaltului Ierarh, nescăpând nimic din vedere ce are știința medicală pentru readucerea Lui la deplină sănătate. D-l profesor Dr. Goia dela Cluj care încă a făcut o vizită medicală Preasfințitului, a fost mulțumit peste măsură de tratamentul medical a medicilor noștri români din Orudea precum și de starea bolnavului din puact de vedere medical.

Preasfințitul Nostru Episcop Roman, în decursul bolii a avut și clipe de o înaltă bucurie sufletească: M. Sa Regele Nostru Carol II. care e simte românește și creștinește, prin un curier special s'a pogorât la patul înaltului ierarh pentru a-i înmâna distincția „Steaua României” în grad de Mare Cruce. Preasfințitul Nostru Episcop în fața ofițerului dela Casa Regală, s'a ridicat din toropeala căldurilor împreunate cu boala, cu ochii plini de lacrimi și schintei, cu duh nou în suflet și cu puteri miraculoase în toate membrele a rostit cuvintele: „O Doamne păzește scumpa noastră Românie și pe Regele ei Carol II și odihnește Doamne pe întregitorul neamului românesc pe Bunul Rege Ferdinand I” Insuși Regele în persoană dacă era nu putea să facă altceva, decât ceea ce cu grațiositate deosebită a făcut soldatul român... sărutarea sfintei și mult martirizatei mâni drepte a martirului Episcop român Roman Ciorogariu ..

Nu mai puține clipe de bucurie duhovnicească au adus Preasfințitului Nostru continuu interes a înalt Preasfințitului Nostru Arhiepiscop și Mitropolit Nicolae, de a Sibiu, care e a dispus să se facă liturgiile zilnice în capela mitropoliei pentru sănătatea celor doi episcopi oc-

togenari: Roman al Orăzii și Nicolae al Clujului, pe cari așa se vede că nu numai trecutul lor glorios, ci și suferințele trupești și omenești i'au sortit să le petreacă împreună.

O rară icoană, un frumos tablou au putut să guste mulțimea vizitatorilor Preasfinției Sale în cei doi tineri episcopi: Vasile al Caransebeșului și Andrei al Aradului, doi fii duhovnicești cari — la căpătâiul Bunului lor părinte sufletesc — au stat strajă și mângăiat pe acela, care Preasfințiilor Lor, le-a dat puterea de a mângăia și a întări sufletele credincioșilor a lor două eparhii surori.

Toți intelectualii din oraș și eparhie, toți protopopii, o mare mulțime de preoți și credincioși s'au interesat zilnic de starea sănătății iubitului lor Stăpân și Arhiereu.

* * *

Cea mai mare mângăiere și întărire a sufletului și a trupului a simțit-o Preasfințitul Nostru Episcop Roman în frumoasele slujbe din Molitvelnic, cari i-sau citit în fiecare zi seara și dimineața. Iar sfânta împărtășanie, care i-sa administrat deasemenea în fiecare zi — a fost împreună petrecere a Preasfințitului Episcop cu Domnul și Mântuitorul Nostru Iisus Hristos.

Conștiu de sine și cu mintea perfect trează oridecâteori vedea Sfânta Cruce, Sfântul Epitrahil, Sfântul Potir, se întărea, se învioră prindea puteri noi pentru viața pământească, dar mai mult fața i se lumina ca soarele în nădejdea creștină de a câștiga noua împărăție: Cerul și împărăția lui Dumnezeu . . . . Vedeți — zicea Preasfințitul în fața Sfântului Potir: — dacă îmi știu conștiința împăcată, că lucrul l'am lucrat, credința am păzit-o — mă despart cu ușurință de cele pământești, — noua viață nu mi se pare necunoscută, ci binecunoscută, căci e viața pe care ne-a promis-o Fiul Tatălui Ceresc, tuturor acelora cari credem în El . . . . Cred Doamne și mărturisesc . . . . rugăciunea de alinare pe care Preasfințitul o rostea, fără a lua în considerare greaua respirație, ori marea oboseală împreună cu atențiunea ce se recerea la rostirea acestei rugăciuni. Preasfințitul avea cunoștința de rugăciunile ce se fac la toate bisericile din Eparhie și era mulțumitor clerului și

și colonizați ca iobagi pe câmpia Aradului și a Banatului. Bunicul său Ioan Ciorogariu a fost născut în Ociu, iar bunică-sa e din familia Șiclovan dela Pecica, descendentă din familia Nicoara dela Giula. Tatăl său Dimitrie proprietar mic în Pecica română, purtă multă vreme slujba de primar al comunei. În botez a primit numele de Romul și Nicolae. Datorit familiei din care își trage originea, cum și timpului în care s'a născut, curând după marile sbuciumări de libertate din anul 1848, a adus cu sine din naștere un suflet scânteietor, o fire predestinată de luptător, o nemărginită iubire de neam, un patrimoniu de revoluționar neînfricat, în care aspirațiile neamului se uniau în mod norocos cu iscusința de a afla mijloacele cele mai bune și ducătoare la scop în lupta apărării naționale.

Școlile primare le-a făcut în comuna sa natală, cele secundare în liceele ungherești din Arad, Pojon și Hodmezővásárhely. După luarea bacalaureatului în acest oraș din urmă, se înscrie mai înainte, în anul școlar 1873—74, la Academia de Drept din Oradea, petrece însă timpul în casa primpretorului David Nicoara din Aletea, ca institutor particular și cancelist. În toamna anului 1874 își începu serviciul militar și făcu stagiul de voluntar în faimosul regiment românesc de infanterie No. 50 din Alba-Iulia. În anul următor este primit ca student al Institutului teologic din Arad. După terminarea cursurilor teologic, la sfârșitul anului școlar 1876—77, Consistorul diecezan din Arad îl trimite cu bursă în străinătate pentru a se specializa ca profesor de teologie.

Inscris la universitatea din Lipsca ascultă cursurile de filosofie ale întemătorului psihofizice, Profesor Wundt, reprezentantul pedagogiei herbartiane, Drobrisch și teologia dela reprezentantul școlaei protestante-ortodoxe Luthard și exegetul și ebraistul Delitzsch. În anul următor trece la Bonn și ascultă studii

filosofice dela profesorii : Iurgen, Bonna și Mayer iar teologia dela vechii catolici : Reusch, Langen și Knoth.

Terminându-și cursurile universitare și reîn-tors la Arad, este instituit numai decăt în serviciul Consistorului Diecezan, mai întâi ca practican-t de birou, apoi în 1880 ca arhivar. În acelaș an este numit și profesor suplinitor la institutul pedagogic-teologic din Arad, ca să fie aplicat cu preferință la studii teologice.

Ca orice luptător, a început să cunoască încă pe atunci nu numai bucuria de învingă-tor ci și amărăciunea luptei. Spionat tradat și suspendat, dușmănit și de frații de arme, a învățat începând de atunci să știe a răbda creștinește.

În intervalul prodigioasei sale activități profesionale atitudinea intransigenței sale inerente l-a adus în conflict cu Episcopul Ioan Mețianu ce a avut de urmare dimisia sa temporală la 1889, pentru a fi rechemat tot de Episcopul Ioan Mețianu, carele îl aprecia, la catedră în anul 1891 cu titlul definitiv. După aceea la mai sus-pendat guvernul maghiar dela plată de 2 ori. Odată pentru participarea la Congresul Naționali-tăților din Budapesta și a doua oară deodată cu secretarul consistorial Vasile Goldiș pentru-că „purtarea sa nu corespundea intereselor Statului“ („mert magaviselete nem fedı az állam érdekeit“).

Pe lângă catedra de profesor la teologie în anul 1900, episcopul de atunci Iosif Goldiș îl însărcinează și cu conducerea provizorie a secției școlare dela Consistorul eparhial și în acelaș an Adunarea eparhială, îl alege de consilier referent al acelei secții. Pentru bunele servicii aduse bisericii și școalei în aceasta calitate, Adunarea eparhială, îi exprimă mulțumirea prin concluz din ședință.

În afară de catedră și de serviciul de con-

silier la Consistor, ia parte la toate lucrările de interes obștesc din centrul Arad.

Episcopul Ioan Mețianu luând inițiativă zidirei unei clădiri pentru Institutul teologic-pedagogic al eparhiei, prin contribuiri dela parohiile din eparhie, încredință în anul 1884 și tânărului profesor Ciorogariu o listă de subscripție, cu dorința ca din Pecica (comuna natală) să adune cel puțin 500 fl.

Și adună 1500 fl.. Continuă apoi colectarea în comunele Șiclău și Pil, de unde adună câte 1000 fl., sumă foarte valoroasă în vremea aceia. Așa a luat avânt colecta pe care s'a adunat 54.000 florini și nu 20 000 la cât conta episcopul inițiator.

Din aceste sume s'a construit pompoasa clădire a Institutului pedagogic-teologic din Arad.

Încă din anii 1880 ia parte la lucrările „Asociației Naționale“ din Arad, ca notar membru în Direcțiune și în 1909 ca vice-presedinte.

Ajunge ca tânăr, membru activ în toate corporațiunile bisericești, în Consistorul eparhial și Sinod, mai târziu în Consistorul Mitropolitan și Congresul Național Bisericesc, în delegațiunea Congresuală pentru despărțirea ierarhică în Comitetul Fundațiunei Elena Ghiba Birta, în Comisiunea pentru examinarea candidaților la preoție și alte multe însărcinări onorifice și de încredere din partea Consistorului Eparhial și a episcopului Diecezan.

În anul 1900 intră în cinul monahal. La tundera întru monah 10 Martie în mănăstirea Hodoș-Bodrog prin Arhimandritul Stareț al Mănăstirei Augustin Hamza, primește numele Roman.

În curând este hirotonit întru ierodiacon și la Dumineca Tomei din anul 1901 întru ieromonah. În acest an este numit și ca director al Institutului pedagogic-teologic din Arad, în locul Arhimandritului Augustin Hamza care se retrace la Mănăstirea Hodoș-Bodrog ca egumen.

În postul de profesor și Director al Institutului pedagogic-teologic stă până la anul 1916. Sub durată acestor ani de serviciu, Consistorul eparhial recunoscându-i și apreciindu-i activitatea pe terenul școlar, în anul 1903 Episcopul Ioan Papp îl distinge cu brâu roșu și în 1904, cu ocaziunea sfințirii biserici din Șimand îl înaintează la demnitatea de protosincol.

În tot timpul cât a stat în Arad, ia parte activă la toate mișcările și luptele naționale-politice, bisericești și culturale contemporane. Nu s'a mulțumit numai cu catedra. Sufletul său bogat însetoșă după brazde mai largi. Colaborează viu și fecund la „Tribuna“ din Sibiu. Intemeiază și susține împreună cu Vasile Mangra și Rusu Sirianu susținut de Nicolae Oncu, Aurel Suciuc și M. Velici, „TRIBUNA POPORU' UI“, mai apoi „TRIBUNA“ Din 1 Ianuarie 1900 și până la 1 Octombrie 1917 redactează „Biserica și Școala“, organul oficial al eparhiei Arad, prin care continuă educația ucenicilor săi din Seminarul Teologic, acum preoți în funcție. Entuziasmul său dela catedră, pentru Biserică și Școală, îl transmite acum prin scrisul său generației de preoți și învățători. Aradul mai bine de trei decenii a fost câmpul său de activitate culturală și politică. Din anii 1880 și până în zorile războiului pentru întregirea neamului, aici s'au scris cu slove și duh paginile epocii de aur ale luptelor și frământărilor naționale din Ardeal. În centrul acelor lupte, stătea figura de animator și îndrumător a profesorului și Directorului dela Seminar, ROMAN C. COROGARIU.

În anul 1917 Adunarea eparhială îl alege cu unanimitate de vicar episcopesc la Oradea. Guvernul Tisza refuză aprobarea pentru că era unicul dintre toți dignitarii bisericești greco-catolici și ortodoxi de o potrivă, care a refuzat să iscălească protestul pus la cale de guvernul ungar contra încorporării Ardealului la România.

Insfârșit, contele ministru Aponyi, sub rezerva revenirii la definitivare după limpezirea punctului autonom al bisericii, admite ocuparea interimară a scaunului vicarial din Oradea și așa, în 3 Octombrie 1917 își ocupă scaunul de vicar episcopal, președinte al Consistorului eparhial ortodox roman din Oradea.

Deodată cu trecerea dela Arad în scaunul vicarial dela Oradea, focul entuziasmului trece și el mai spre nord. Lucru cel dintâiu este să adune în jurul lui pe toți reprezentanții clerului, — aproape toți foști elevi din teologie, — pentru a-i chema și stimula la muncă în serviciul bisericii și a neamului. Încă în 1917 începe organizarea Consistorului cu elemente tinere și puteri noi. În anul 1918, când se organizează Consiliul Național din Bihor, devine, la început împreună cu Dr Aurel Lazar, apoi singur, sufletul mișcării politice românești de aicea. Când, la începutul anului 1919 aparând în Oradea „Tribuna Poporului“, ziar românesc de propagandă și educație națională, scrie o serie de articole din cei mai judicioși, fiind dirigiuitorul intelectual al ziarului.

Pentru sentimentele sale românești, temut de adversarii politice naționale românești, după izbucnirea revoluției în Vinerea Mare din 1919, noaptea este ridicat de acasă de o patrulă de soldați săcui și condamnat la moarte. A scăpat însă ca prin minune.

Văzându-și visul împlinit, unirea tuturor Românilor, îndată după înfăptuirea României-Mari, începe acțiunea pentru restaurarea vechei episcopii ortodoxe din Oradea. În Maiu 1919 când perechea Regală, Regele Ferdinand I și Regina Maria, vizitează Oradea, obține promisiunea Majestății Sale Regelui Ferdinand I, că: „Episcopia din Oradea se va reînființa mai curând decât o credeți!“.

Dupăce Corpurile Legiuitoare decretează înființarea Episcopiei, cel dintâiu Sinod Epar-

hial, al restauratei episcopii, întrunit în 16 Octombrie 1920, îl alege cu unanimitatea voturilor, de Episcop al Oradiei. În acelaș an este ridicat la demnitatea rangului de Arhimandrit. Atenta-tul dela Senat, face să se amâne hirotonirea întru arhieru-episcop. Schija bombei din Se-nat i-a frânt mâna dreaptă, dar pe lângă toată suferința ce o îndura în fața morții, ca un ste-
jar din care furtuna rupе o creangă stă plin de rezistență în bătaia vânturilor, cu sufletul tânăr.

Ridicat din patul suferințelor cu mâna ban-dajată în 26 Martie 1921 este hirotonit într'u arhieru Episcop în Capela Sfintei Mitropolii din București. În 29 Martie 1921 primește în-vestitura din mâinile M. S. Regelui Ferdinand I, iar în 2 Octomvrie este instalat cu mare solem-nitate și însuflețire în scaunul episcopesc.

Un ierarh cu dreapta frântă. Nu prea poate da binecuvântare cu ea, dar gestul ce-l face cu această mână, pare a fi binecuvântare mai mare ca oricare alta.

Mâna sa schiloadă ese un simbol: Simbo-lul suferințelor unui neam la viața căruia s'a atentat atât de mult, dar care după câteva sân-gerări s'a purificat și ș'a recâștigat vitalitatea. Coroana de episcop pe capul lui, e încorona-rea vieții lui de luptător neîmpăcat și mucenic. Cârja Lui la hotarele Țării întregite, e o garan-ție că în el țara are la granița de Vest, pe cel mai vânos grănicer.

În cadrul acestor note biografice s'a distins :

I. Ca profesor, prin eminenta sa erudiție și educator în spirit religios-național, apostola-tul lui Dimitrie Țichindeal viu păstrat de mare la dascăl dela școala normală și teologică din Arad, în Roman Ciorogariu profesor și director la teologie, a luat un nou avânt. Din acest e-lan de însuflețire, transmis prin sufletele tinere ale studenților în Teologie și Școala normală, s'au înaripat preoții și învățătorii de mai aptoi cari au prăgătit sufletele dela aceste margini,

ale limbilor, pentru ziua mare a Învierii Naționale. La școală, în mijlocul studenților și ucenicilor săi, și-a jertfit anii cei mai frumoși din viață.

Timp de 37 ani a fost legat de această școală cu întreg sufletul și când s'a despărțit de ea, pentru o chemare mai înaltă, a lăsat acolo o parte din sufletul său.

Ca bun pedagog cunoștea bine sufletele studenților, le cunoștea calitățile și defectele.

Cu privire ageră le pătrundea întreaga ființă și făcea să simtă avertismentul pronunțat al unei discipline de fer. În momente critice provocate de infractorii disciplinei, cum și de lipsa mijloacelor de întreținere a studenților, — avea foarte multă înțelegere și considerație pentru greutățile familiare ale părinților. Măsurile mai aspre de disciplină erau mai grele pentru anii dintâiu. În anul din urmă aplică mai mult cordiale sfaturi, zicând studenților: „de acum vă zic prietenii mei...“ Așa se întâmplă că absolvenții la despărțire uitau măsurile mai aspre ce li s'au aplicat și plecau dintre zidurile școlii cu sentimente de profund respect și devotament pentru profesorul și directorul lor.

Școala a avut în el pe profesorul devotat și auster, pe profesorul personalitate, care știa să imprime tinerilor direcții definitive pentru viață. Rar om de școală știa să dea interpretări mai exacte actualităților și să raporteze mai nimerit școala la nevoile vieții. (Din revista „Societatea de Mâine“).

Multe merite sunt de scos în evidență, din viața Episcopului Roman Ciorogariu, dar mai întâi de toate, cel de mare scriitor-ziarist. Darul scrisului său a fost cel mai luminos dintre talentele cu care la înzestrat Dumnezeu. Verbul său era spontan, colorat, expresiv, numai scântei și nerv.

În scrisul gazetăresc a adus reflecțiile unei maturități intelectuale, unei pregătiri superioare și astfel atât cultura română, cât și politica na-

țională au avut în dânsul pe unul dintre îndrumătorii cei mai autorizați. (După revista : „Societatea de mâine“).

II. Ca scriitor : Mai întâi colaborează ca corespondent extern, la „Tribuna“ din Sibiu, dela apariția ei din 1884 și până la dispariția ei în anul 1903, în epoca mare a Memorandului și a Congresului naționalităților (Români, Sârbi și Slovaci). Scrisul lui l-a făcut cunoscut în întreagă românie. După sistarea Tribunei din Sibiu, întemeiază cu Vasile Mangra bisăptămânalul „Tribuna Poporului“ din Arad, sub direcția lui Rusu Șirianu. Așa devine Aradul centru politic și „Tribuna Poporului“ se preface în marele cotidian „TRIBUNA“ din Arad, în jurul căreia se grupează tinera generație sub conducerea Domnului Octavian Goga.

„Tribuna“ devenise locul de întâlnire al tuturor condeilor de valoare din Ardeal. Sufletul și îndrumătorul acestei gazete era Roman Ciorogariu. Prin scrisul în coloanele ei „Unchiașul“ se înalță la un renume al scrisului animator.

Dela anul 1900 până la 1917 redactează revista teologică-pedagogică : „Biserica și Școala“ din Arad, în spiritul său de bun teolog, pedagog și organizator. Prin scrisul din „Biserica și Școala“ îndrumă viața religioasă bisericească și prin coloanele Tribunei, viața națională politică.

Epoca tribunistă a luptelor sale politice e cuprinsă în publicația din anul 1911 „*Spre prăpastie*“... și mai târziu în lucrarea sa din 1935 „*Tribuna și Tribuniștii*“.

Sub revoluție în anul 1919, întemeiază cu D-l Gheorghe Tulbure „Tribuna Poporului“ din Oradea, în care neînfricat de primejdia morții ia lupta contra comuniștilor până la internarea și surghiunirea din care îl eliberează armata română în 20 Aprilie 1919.

După ocuparea scaunului episcopal, continuă cu scrisul în ziarele de dincoace și de

dincolo de Carpați. În 1924 întemeiază revista culturală „Legea Românească“ din Oradea, în care scrie luminații săi articoli educativi pentru preoțime. În anul 1926 tipărește lucrarea „*Zile trăite*“ în care trece ca într'un film emoționant evenimente din „Războiul mondial“, „R evoluția“, „Sub imperiul român“ și „Pagini din război și pace“. Cea mai bună monografie a vremurilor prin care a trecut această parte de țară dela război până la pace.

În anul 1931 publică într'o frumoasă broșură un manuscris vechiu despre revoluția lui Horia și Cloșca, în care se relevă o nouă lumină asupra caracterului acelei revoluții.

Pastoralele sale date de Sărbători, în fiecare an către fiii săi sufletești din eparhie, și cuvântările rostite la diferite solemnități, bisericesti, naționale, culturale și sociale, constituie un deosebit capitol al activității sale literare și colecționate se vor publica mai târziu într'un volum.

III. Ca parlamentar. În 3 Noembrie 1918 se constituie Consiliul național din Bihor sub presidenția lui Aurel Lazar. În acest consiliu vicarul episcopesc de atunci *Roman Ciorogariu* ține un loc de vicepreședinte. În 1 Decembrie 1918 ia parte la adunarea națională din Alba-Iulia și este ales în Marele Sfat al Națiunii, ce era parlamentul ardelenesc, până la constituirea parlamentului României-Mari. Curajul, suferințele și eroismul cu care a purtat steagul național în revoluția comunistă sunt eternizate în amintirile sale din lucrarea „*Zile trăite*“.

În cel dintâiu parlament al României întregite a reprezentat circumscripția Aleșd din Bihor, ca senator ales, luând parte activă la Legiuirea nouă. După ce a devenit senator de drept, prin alegerea și înaintarea la treapta de episcop și a suferit atentatul dela Senat, urmează a lua parte la debaterile parlamentare. În 15 Martie 1923 rostește primul discurs la debaterile asupra Constituției. În 18 Noembrie 1923 ia parte la

discuția Mesagiului Regal, vorbind despre politica de Stat a României, cazuistica în politică, democrația, centralizarea și decentralizarea. În 10 Iunie 1924 vorbește la legea învățământului primar.

În 31 Octombrie 1927, ține discursul mare despre criza morală.

Dela început a spus în acest discurs : „Acum după nouă ani, când văd criza morală, criza economică și mai presus de toate, vânturile reci din sufletele oamenilor și văd că în nouă ani nu s'a putut îndeplini cu desăvârșire Unirea sufletească, — încă tot mai suntem „noi și voi” atunci din nou îmi zic : nu așa mi-am închipuit România-Mare.”

Toate ziarele din capitală au apreciat în termeni foarte elogioși discursul, bătrânului luptător ardelean.

În 17 Martie 1928 Episcopul Roman prin discursul său deschide debaterile mari asupra legii cultelor.

În toate discursurile sale vibra iubire de neam și patrie, și profunda înțelepciune a omului cu lungă experiență, cu multă bună credință și o documentare din cele mai impresionante.

IV. Ca Episcop. Roman Ciorogariu ajunge în fruntea și la conducerea Eparhiei Oradea în anul 1917, ca vicar episcopesc. La anul 1695 murind cel mai din urmă episcop ortodox român în Oradea : Efrem Veniamin, (despre care aminteste diploma împăratului Leopold din 4 Martie 1695) eparhia ortodoxă a Orăzii a rămas fără episcop sub îngrijirea canonică a episcopilor dela Arad. Conducerea eparhiei o avea Consistorul eparhial a cărui președinte era vicarul episcopesc. Ajuns la aceasta demnitate, cel dintâiu punct din programul său de muncă era reînființarea episcopiei din Oradea, pentru care biserică dealungul alor două veacuri a depus atâtea eforturi fără să fi putut ajunge la rezultat înainte de părintească stăpânire română.

Ca vicar și președinte al Consistorului eparhial văzându-și visul împlinit: Unirea tuturor Românilor și bazat pe promisiunea obținută de la Majestatea Sa Regele Ferdinand I, cu ocazia vizitei de la Oradea, în 15 Ianuarie 1920, prezintă Majestății Sale Regelui Ferdinand I, memoriul bineîntemeiat, pentru restaurarea episcopiei istorice ortodoxe românești din Oradea, suprimată de vitregitatea vremilor apuse. Memoriul se debatează în corpurile legiuitoare (la 23 Iulie 1920, în Senat și în 13 August 1920 în Camera Deputaților) și la 30 August 1920 se aprobă Legea pentru restatornicia în Ardeal a vechii episcopii din Oradea.

Cea dintâi Adunare Eparhială a episcopiei din Oradea se întrunește la 16 Octombrie 1920, când îl alege cu unanimitate de voturi de episcop al restauratei episcopii din Oradea. În 26 Martie 1921 este hirotonit întru arhieru în Biserica Mitropoliei din București. În 29 Martie 1925 primește din mâinile Majestății Sale Regelui Ferdinand I, investirea cerută de lege, iar în 2 Octomvr. 1921 este instalat în scaunul episcopesc.

Numai decât pornește acțiunea pentru reorganizarea noii episcopii: își aduce colaboratori oameni cunoscuți din școală și din viața bisericească cu care pornește munca pentru înzestrarea episcopiei cu instituțiunile culturale necesare. În Februarie 1931 prin stăruința de a fi ajutat din partea Statului se cumpără actualul palat episcopesc. Indată după promulgarea legii pentru reforma agrară, intervine personal pentru împrumutarea episcopiei și a tuturor parohiilor din eparhie. În 21 Noemvrie 1921 pornește revista „Legea Românească“.

În toamna anului 1923 prin stăruința sa se deschide „Academia de Teologie“ și în lipsă de local pentru internat oferă o parte din reședința pentru adăpostirea studenților în teologie. În 6 Decemvrie 1924 se inaugurează *In-*

ternatul Teologic, în edificiul unde este azi, obținut dela înaltul Guvern prin intervențiile lui personale. În lunie 1925 se înființează Societatea religioasă „Altarul“ pentru femei. În acelaș an în Iulie se înființează *Tipografia Diecezană*. Mai apoi *Căminul preoților*, și Școala de *Cântăreți Bisericești* și multe alte Societăți religioase. În anul 1927 cu ocaziunea iubileului de 75 ani s'a înființat *Fondul pentru ajutorarea văduvelor și orfanilor de preoți din eparhie* și în cursul anilor de păstorire a pus bază și altor fonduri modeste, după starea materială a eparhiei. A pus baza unui valoros fond moral: Armonia sufletească din jurul episcopiei cu simțitele repercusiuni asupra întregului cler și popor din eparhie, ce i-a dat posibilitatea de a scoate neted preoțimea din vâltoarea politicii militante de partid pentru a se devota numai misiunii sale.

A colaborat personal, ca îndrumător, la ridicarea mai multor biserici din eparhie. Avem biserici zidite pe care în cursul lucrărilor de construire le-a vizitat și controlat personal, pentru a se convinge de executarea întocmai a planului. Ca membru în sfântul Sinod, Nestorul Episcopatului, a fost preocupat în special de două chestiuni mari: 1. de organizarea Patriarhiei pentru care a elaborat și prezentat regulamentul de organizare a sfântului Sinod, votat în sesiunea din 1931 și chestiunea a doua: organizarea învățământului teologic, ultima sa dorință de a o vedea împlinită.

V. Muncă și răsplată. Din înălțimea celor 83 ani, Episcopul Ciorogariu, își vede trecutul prin prizma celor mai alese aprecieri din partea tuturor acelora cu care împreună a trăit, a muncit și l'au cunoscut.

Maj. Sa Regele, adese-ori, i a dat semne onorifice de înaltă apreciere, pentru munca ce depune ca mare ierarh și mare patriot.

Distins, cu cele mai frumoase decorații ce se acordă marilor bărbați:

Steaua Rămâniei în grad de Mare Cruce.

Coroana României în grad de Mare Cruce.

Ferdinand I în grad de Mare Ofițer.

Cavaler al însemnului onorific „Pentru Merit“. Posesorul medaliei jubilară Carol I.

Răsplata Muncii pentru biserică clasa I.

Membru de onoare al Academiei Române.

Membru de onoare al Institutului Geografic Regal, etc

Comandor al „Vulturului României“ etc.

* * *

Dâra luminoasă pe care Prea Sfințitul Episcop Roman Ciorogariu al Orăzii a trasat-o în viață, realizările Sale temeinice pe altarul Bisericii și al Patriei și însușirile Sale excepționale, de energie și inteligență, îl așează între cei mai mari fii ai României Intregite și-I asigură nemurirea în istoria Ardealului și a țării întregi. Intrat în nemurirea pământească a istoriei, Episcopul Roman Ciorogariu își continuă cu seninătate drumul către nemurirea cerească a veșniciei, la care a trecut azi, 21 Ianuarie 1936.

Dispoziții de înmormântare

Punerea în sicriu și îmbalzamarea

Iată și câteva dispoziții de înmormântare luate de Preasfințitul Episcop Roman: 1. „Să fiu înmormântat în odăjdii albe arhieresti, inclusiv mitra. 2. Stiharul de pânză alb confecționat de sora mea. 3. Epigonatul brocat cu iconița brodată a „Maicii Domnului“. 4. Crucea de lemn adusă dela Ierusalim. 5. Evanghelia mea legată în piele roșie, care se află în capelă. 6. Metaniile negre dela Ierusalim. 7. Liturghierul meu din capelă. 8. Encolpiul de scoică pictat. 9. Basorelieful de Agnes Pastor. 10. Un exemplar din „Zile trăite“.

11. Biografia scrisă cu mâna. 12. Acoperământ alb pe față. 13. Până la prohodul ce se va face în biserica catedrală, voi fi privegheat în Capelă, după rânduială“ ss. *Roman*.

După rânduiala înmormântării Monahilor fiindcă nu se cade a se spăla trupul lor, corpul Preasfințitului Episcop Roman a fost șters cu burete cu apă caldă, însemnat cu semnul sfintei cruci la piept la mâini la picioare și la genunchi, înfășurat în rasa călugărească și înbrăcat apoi de diaconi și preoți pentru ultima dată în odăjdii arhieresti, pregătite de timpuriu aceste de societateă „Altarul“. Urmează zgomotul cădelniței, mirosul și fumul de tămâie, . . . Sfinte Dumnezeule, . . . Preasfință Treime, . . . Tatăl Nostru . . . Cu duhurile dreptilor și celelalte . . . apoi trupul celui adormit se pune în coșciug, se ridică pe brațe de preoți pentru a fi transportat pe catafalcul pregătit în Capela dela Reședința Episcopală.

Corpul neînsuflețit a înaltului ierarh a fost înbalzamat.

Vestea morții.

Încă la ora 1 din noapte prin firul telefonic a fost înștiințat I. P. Sf. Sa Mitropolitul Nicolae al Ardealului despre moartea Preasfințitului. I. P. Sf. Sa care era încă la masa de lucru la aceasta oră a rămas profund îndurerat de aceasta veste și emoționat trimite cele dintâi condoleanțe Consiliului Eparhial, Clerului și poporului din episcopia sufragenă văduvită.

Încă în cursul nopții s'au încunoștințat autoritățile civile și militare locale, apoi Casa Regală a M. Sale Regelui, Prezidenția Consiliului de Miniștri, Ministerul Cultelor, a Instrucțiunii, Sf. Patriarhie, Sf. Sinod, Presed. Camerii și a Senatului, Universitățile, Academia Română, FOR-ul, toți Mitropoliții și Episcopii din țară și alți frunțași ai țării.

Consistor plenar.

Preasfinția Sa Păr. Episcop Andrei ales și investit Episcop al Aradului încă în dimineața zilei de 21 a convocat Consiliul Eparhial în Secțiuni Unite, La ora 9 dimineața se ține Consistorul plenar P. S. Sa Episcopul Andrei, ocupând scaunul prezidial, aduce la cunoștința Consiliului Eparhial că a convocat aceasta ședință a Secțiunilor Unite, pentru a le notifica tristul eveniment al încetării din viață a Preabunului Nostru Episcop Roman Ciorogariu. În cuvinte emoționante P. S. Sa exprimă doliul ce a cuprins sufletul său, al membrilor Consiliului Eparhial și a întregului cler și popor din Eparhie, la care se va uni de bunăsamă doliul întregii națiuni românești și a întregii biserici ortodoxe, al cărei credincios fiu și servitor a fost până la sfârșitul vieții sale. Preasfinția Sa propune membrilor Consiliului eparhial un moment de reculegere și rostirea creștineștilor cuvinte: Dumnezeu să-l ierte. Se alege o comisie care conform art. 148 din Statut să facă sigilarea și inventarierea averii rămase în urma defunctului. Preasfinția Sa Episcopul Andrei citește testamentul Preasfințitului Roman. Consiliul hotărăște ca testamentul să se expună secției economice pentru executare.

Cunoscute fiind dispozițiunile testamentare la propunerea P. S. Sale Păr. Episcop Președinte, Consiliul eparhial hotărăște:

1. Corpul neînsuflețite al Înaltului Ierarh să se catafalcheze în Paraclisul dela Reședința Episcopescă; îmbrăcat și așezat conform dispozițiunilor detaliate date de Preasfințitul Episcop defunct.

2. Având în vedere vredniciile neperitoare ale Preasfințitului Episcop Roman, care a fost piatra de temelie și restauratorul Sfintei noastre Episcopii, primul Episcop după reînființare, înzestrătorul episcopiei cu reșe-

dintă, cu Academie teologică și Internat, întemeietorul Tipografiei Diecezane, a Căminului preoțesc, a școli de cântăreț bisericești, bărbatul providențial, luptătorul bisericeesc cultural și politic, martirul Bihariei în revoluția din 1918 și victima odiosului atentat din 1920, din Scaatul României întregite, se consideră mortul Eparhiei și se va înmormânta pe cheltuiala Eparhiei. Consilierii secției economice Ioan Guiașiu și Dr. Nicolae Mocan sunt însărcinați să ia măsurile necesare pentru catafalcare și înmormântarea Episcopului defunct după cuviință.

3. Sarcofagul cuprinzând osămintele marelui defunct se vor depune spre veșnică odihnă în firida cavoului din naosul Bisericii Sfintei Adormiri din Oradea.

4. Zia înmormântării se fixează pe ziua de 23 Ianuarie 1936, la orele 11 a. m.

Preasfințitul Episcop Roman pe catafalc.

Membrii Consiliului Eparhial după terminarea ședinței participă în corpore la transportarea sicriului cu corpul neînsufletit a Preasfințitului Roman dela locuință la capela dela Reședința Episcopiei, unde era pregătit catafalcul. Intreaga ziua de 22 și întreaga noapte de 22 spre 23 până la ziua înmormântării, o afluență mare de public s'a părăndat la catafalcul Inaltului Chiriarh să depună fiecare o lacrimă și o rugăciune pentru venerabila persoană, care a fost Episcopul Roman Ciorogariu. Nici un minut nu a trecut în care la căpătâiul Preasfințitului Episcop să nu fi asistat preot sau studenți în teologie pentru slujbe și citirea Psalmilor.

Sosirea Inalt Preasfințitului Mitropolit Nicolae și a Preasfințitului Vasilie al Caransebeșului.

În ziua de 22 după masă a sosit dela Caransebeș P. Sf, Episcop Vasilie, iar seara

I. P. S. Sa Mitropolitul Nicolae, ambii îndată după sosire au făcut slujbe la Capela Reședinței pentru odihna sufletului episcopului Roman, asistând la slujbe un numeros și select public.

Sfânta Liturghie.

În ziua înmormântării la ora 9 în capela dela Reședința Episcopiei s'a săvârșit sf. liturghie oficiată de Preasfințiții Episcopi Vasilie și Andrei, vicarul mitropoliei Arhiepiscopul Dr. Vasilie Stan, arhimandritul Dr. Iustin Suciuc dela Arad și un mare sobor de preoți.

Funeraliile

Funerarii naționale

Domnul Președinte al Consiliului de Miniștri în ziua de 22 ora 17⁵⁵ sub Nr. 4175 comunică Preasfințitului Mitropolit Nicolae, că *»în considerația marilor și neprefeitelor merite pe cari fericitul în Damnul episcop Roman Ciorogariu și le-a câștigat în slujba neamului și-a bisericii, guvernul a decis să i-se facă ca un titlu și suprem omagiu de recunoștință funerarii naționale».*

Sosirea reprezentantului M. Sale Regelui

La ora 11 dimineața a sosit la Reședința Episcopiei reprezentantul M. Sale D=1 Major Sidorovici Teofil însoțit de reprezentantul guvernului D=1 secretar de stat Avram Imbroane, D=1 profesor Dr. Lupăș fost ministru, D=1 prefect al județului I. P. Băncilă, D=1 primar al municipiului Vasilie Bledea, D=1 deputat Dr. Nerva Cosma și alții.

Procesiunea

Îndată după sosirea reprez. M. Sale se face încolonarea pentru procesiune. Școlile care și-au suspendat cursurile în această zi sunt aliniate pe bordura trotuarelor dela reședința Episco-

pală până la Catedrală, militarii și poporul deasemenea. Două sute de preoți din eparhie și centru îmbrăcați în odăjdii negre în frunte cu corul și studenții Academiei teologice încep convoiul. Urmează diaconii: Dr. Vască dela Cluj, Teodor Roșca dela Caransebeș, Aurel Tripon și Cornel Moga dela Oradea, apoi Preasfințiile Lor: Dr. Vasilie Lăzărescu, Dr. Andrei Crișanul, Arhiereul Dr. Vasilie Stan dela Sibiu, I. P. C. Sa Arhimandritul Dr. Iustin Suciu dela Arad și mai în urmă Înalt Preasfințitul Mitropolit Dr. Nicolae Bălan al Ardealului. Înaintea corului mortuar trei ofițeri superiori din jandarmarie cu decorațiile defunctului, carul funebru încadrat de jandarmi și polițiști, după carul mortuar familia P. Sf. Sale, capii autorităților militare și civile toți reprezentanții vieții publice din Oradea și județ, o delegație de țărani din Pecica, satul natal al Preasfințitului în frunte cu preoții de acolo Ioan Popescu și Dumitru Morariu, o delegație de țărani din Siclău, o delegație din Răpsig, sate din județul Aradului, unde Preasfințitul are încă rudenii. Apoi Societatea ortodoxă a femeilor Române Reunirea de femei. Reprezentanții tuturor societăților culturale și de binefacere din Oradea și județ. Corul dela Academia teologiei, Corul Catedralei, Corul școalelor normale, alternativ cu muzica militară au cântat cântările funebre. Toate străzile, toate balcoanele sunt înșesate de lume. În văzduh numai răsunete de clopote. S'a desfășurat pe Bulevardul Regele Ferdinand, Piața Regina Maria și Piața Unirii o procesiune impresionantă.

La Bisecica Catedrală

În biserica Catedrală intră numai clerul capii autorităților militare și civile familia reposatului și reprezentanții societăților culturale. Sicriul e luat de preoți și așezat pe catafalcul îndoliat în mijlocul bisericii.

Prohodul

Serviciul religios de înmormântare e oficiat de Înalt Preasfințitul Mitropolit Nicolae al Ardealului, de Preasfințitul Episcop Vasile al Caransebeșului și Andrei al Aradului, Arhiepiscopul vicar Vasile delă Sibiu, arhimandritul Dr. Iustin Suciu delă Arad consilierii eparhiali, profesorii Academiei teologice, protopopii tractuali și un mare sobor de preoți din eparhie, Răspunsurile și cântările funebrele sunt executate de corul Academiei teologice. Întreg prohodul s'a oficiat în fața microfونului, așa că întreaga asistență, care nu a putut încăpea în biserică a putut asculta serviciul divin și cuvântările afară prin difuzie la microfon.

Cuvântările

Primul care ia cuvântul e I. P. Sf. Sa Mitropolitul Ardealului Nicolae Bălan, care rostește următorul cuvânt funebru :

Senin și cu fața luminată de conștiința datoriei împlinite, și-a închis ochii pentru această trecătoare viață pământească bunul și vrednicul păstor al eparhiei ortodoxe a Orăzii, Prea Sfințitul Episcop Roman Ciorogariu.

De aici înainte nu vom mai vedea printre noi venerabila lui figură de Patriarh, cu barba încăruntită în lupte și în vrednicii, cu ochii lui albaștri în cari se oglindea bunătatea și înțelepciunea, cu pasul lui discret dar impunător, care inspira respect și totodată iubire în jurul lui.

După o viață lungă dar în care nu găsim nimic de rând fiindcă a fost legată în toată desfășurarea ei de ținte înalte și închinată cu devotament statornic bisericii și neamului, trecând pragul veșniciei se apropie de judecătorul a toate, ca să primească cununa dreptății.

Născut dintr'o familie de țărani fruntași din comuna Pecica de lângă Arad, aducea cu sine din izvoarele de forțe ce le-a așezat Dumnezeu în plămada ființei

noastre etnice minunatele însușiri de rasă ale neamului nostru : vitalitate robustă care n'a cedat nici când greutăților vieții și chiar cu pövara anilor vârstei a biruit ranele și suferința odiosului atentat al unui anarhist ucigaș ; o minte limpede și ageră, în stare să se orienteze precis în mijocul împrejurărilor și a oamenilor și să aprofundeze cele mai grele probleme și situațiuni, o inimă caldă capabilă de elanuri, o simțire vie, un foc al tinereței perpetue, care nu și-a domolit flacăra până la adânci bătrânețe.

Aceasta frumoasă zestre moștenită din familie și-a sporit-o cu statornica râvnă prin învățătura de carte, agonisită la școalele prin care a trecut. După terminarea liceului și a Institutului teologic din Arad și-a desăvârșit armatura intelectuală la Universitățile germane din Lipsca și Bonn. Intors acasă a fost numit profesor la Institutul teologic pedagogic Arad, a cărui conducere i-a fost încredințată mai târziu, după o justă apreciere din partea autorității sale bisericești. Misiunea sa dăscălească și-a interpretat-o cu un înflăcărat apostolat, pentru a pregăti prin avântul credinței și prin luminile culturii naționale de opotrivă, generațiunei întregi de preoți și învățători chemați să conducă și să întărească poporul nostru în apriga luptă de apărare contra asupritorilor săi. Sunt desigur mulți din cei adunați în jurul acestui sicriu, cari cu simțăminte de recunoștință au venit să însoțească pe drumul veșniciei pe dascălul lor iubit, care le-a aprins în suflet credința în D-zeu și nădejdea în biruința dreptății neamului.

Impins de dorul nestăpănit de a fi pretutindeni în arena de luptă națională, însuflețitul profesor a intrat de timpuriu în șirul celor ce cu scrisul și cu cuvântul lor osteneau pentru a cuceri o soartă mai bună pe seama poporului românesc. Cel ce va răsfoi gazetele cari s'au bucurat de colaborarea lui, va avea prilejul să constate, cât de frumoasă și plină de curaj a fost opera episcopului Roman și pe acest teren al vieții noastre publice.

Vrând să se păstreze liber pentru a se dărui întreg neamului și bisericii sale, la 1900 a intrat în

cinul monahal, și prin toată activitatea ce a desfășurat-o, a fost consacrat ca o nădejde a acestei biserici. În toial războiului celui mare, când era în grea cumpană soarta neamului întreg. Prea Cuviosul protosinghel de atunci a fost socotit ca cea mai indicată personalitate pentru a fi trimis la postul atât de expus de vicar în fruntea Consistorului din Oradea. Aici l'au găsit valurile tulburi ale bolșevismului unguresc, pe cari le-a înfruntat cu bărbăția gata de jertfă a străjerului credincios până la moarte. Și când privea cu adevărat moartea în față, deodată cu solia din sfânta zi a învierii Domului a sosit Armata română liberatoare și izbăvindu-l din gura primejdiei ia hărăzit bucuria de a vedea cu ochii minunea întregirii Neamului. Momentul a fost atât de cutremurător încât i-a dominat sufletul pentru tot restul vieții și i-a cetluit conștiința de providențială sentinelă aici la hotarul apusean al țării.

Iar când s'a reinființat vechiul scaun vlădicesc al Orazii, nimeni nu s'a gândit că ar putea să-l ocupe alt cineva cu un mai legitim drept și cu mai multă vrednicie ca Părintele Arhimandrit Roman Ciorogariu. Votul prin care a fost chemat la acest scaun n'a fost decât o consacrare a dorinței unanime a clerului și popoului. Primit cu toată dragostea credincioșilor, și-a dat și el la rândul său întreaga sa dragoste pentru fiii săi sufletești. Cu puteri tinerești și cu încercată înțelepciune a purces la organizarea eparhiei și la înzestrarea ei cu așezemintele religioase și culturale, cari se chezeșuiescă progresul sigur în viitor. Timp de 15 ani a îndrumat cu trezvie și însuflețire nemicșorată viața religioasă și națională din aceasta parte a țării, îmbrățișând cu sufletul lui larg problemele întregii biserici, și ale întregului neam.

Acum, dupăce a dăruit vieții tot. cei putea dăruii, își sfârșește lupta cea bună și a ajuns la capătul călătoriei pe care a săvârșit-o, după cuvintele scripturi, păzind credința.

Neamul întreg și Biserica lui îl petrece cu recunoștință la locut de veșnică odihnă și aduce mulțumiri și laudă lui D-zeu care în vremuri atât de grele i-a trimis povățuitor și profet ca fericitul adormit într'eu Domnul.

În așezăm în aceasta casă al Domnului, nu pentru a-l uita, ci pentru a-l avea și pe mai departe strajă neadormită aici la granițele țării, care și de dincolo de mormânt să trimită fiilor neamului său îndemnul care l-a vrăjit întreaga lui viață: iar voi vă luptați ca bunii ostași ai lui Hristos și ai nației voastre.

În numele Sfântului Sinod, în numele clerului și poporului din cuprinsul întregii noastre bisericii, depun omagiul recunoștinței și venerațiunii noastre lângă sicriul lui, rugând pe bunul Dumnezeu să-i așeze sufletul în lăcașurile dreptilor.

Urmează reprezentantul Guvernului Dr. Avram Imbroane Secretar general la Departamentul Cultelor, care rostește următoarea cuvântare:

Mult îtristată Adunare,

O fulgerare prelungă și puternic luminoasă a spintecat zilele acestea văzduhul țării dinspre frontiera ei de Apus, dinspre Țara Crișurilor, dinspre Capitala ei, dinspre Oradea-Mare.

O prăbușire s'a auzit dinspre codrii Bihorului, înprelung echou repetat de toate piscurile învecinate ale Carpaților, până departe în Capitala Țării. Un cutremur a pornit dinspre aceleș ținuturi și s'a comunicat în puternice oscilațiuni întregului sfânt pământ românesc până la marginea mărilor.

Ca o furtună s'a deslănțuit deasupra Ardealului și în șuşuitul apelor, în freamătul și în plânsul codrilor, lui, în suspinele satelor lui s'a amestecat în lung și în lat, în tot cuprinsul Ardealului, dangătul clopotelor lui glăsuitoare în veacuri și străjuitoare prin veacuri.

Sunt c tremurate până în adâncuri și până sus în înălțimi pământul și viața Ardealului.

Fără seamăn de frumos, minune de pământ ne-a dat Creatorul în pământul Ardealului și minune de viață, clocot de energii dăinuitoare de veacuri și veacuri a făcut acelaș creator să țîșnească din sufletele strămoșilor noștri cași din sufletele nepoților lor cari suntem noi cei de astăzi.

Minune de viață răsărită deopotrivă în câmpii, în văi cași în creeri de munți. Viață deci izbîită și de ger

și de ploi și de furtuni. Viață bogată căutată, dorită și deci și cercetată de atâția alții fii ai pământului. Viață prin urmare nu liniștită, nu tihnită, ci viață de luptă, pururea trează, totdeauna vie, viață oțelită, pătrunsă de acelaș suflet unitar și solidar pe tot cuprinsul Ardealului.

În această minunată viață a Ardealului, în acest echilibru de forțe nebiruite prin veacuri, ci dimpotrivă biruitoare ele întotdeauna și mai ales biruitoare astăzi, s'a produs, în punctul deasupra căruia am zărit lumina și de unde a pornit cutremurul și care prin urmare ne chemă și ne împinsă pe toți din tot cuprinsul țării încoace, în preajma și în jurul acestui sicriu, s'a produs, în mod trecător, o ruptură, o schimbare de echilibru, o trecere a unui fir de puternică viață la altă viață.

Mănunchiul de țărână câtă cuprinde acest coșciug din fața noastră, rămășițele pământești cari purtat-au în ele eroicul suflet al fericitului Episcop *Roman Ciorogariu*, în fața cărora alergat'au să se închine cu adâncă smerenie prin crainicul său însuși Regele și Impăratul Țării Românești, *Vodă Carol* al II-lea, trimisul Guvernului, în persoana celui care vorbește în aceasta clipă, Metropolitul Ardealului și Episcopii lui, preoții și cărturarii mireni ai poporului, precum și trimișii poporului însuși din Bihor și din toată Țara, acest trup octogenar istovit dar necunoscător de frică, trecut odată învingător prin moarte, pe care i-o pregătea în taină o mână criminală, înfrânt trupește astăzi, acest trup este acela prin care au lucrat, până la adâncile bătrânețe alor 83 de ani de viață pământească atâtea din puterile de viață ale Ardealului, câte au fost concentrate în sufletul lui, zidind, întărind viața din care a țâșnit, viața noastră obștească a tuturor prin care și în care trăim cu toții, acest trup s'a prăbușit în clipa când am văzut fulgerarea din văzduhurile Ardealului, energiile lui zburând în eternitate.

Da, întristați ascultători, aceasta este viața noastră omenească: un zdrob din viața Creatorului cu ținta și menirea spre el; aceasta este viața noastră de român: energie din energia neamului cu îndatorirea de fiecare clipă a vieții de a spori, de a mări, de a înmulți și nu de a diminua, nu de a dărâma viața colectivă a neamului, din care am răsărit, prin care trăim și spre care trebuie să avem îndreptate privirile și energiile noastre.

Nu zidar obișnuit, ci meșter între meșteri, înțelept, iscusit, bun și blând, luptând întotdeauna în fruntea tineretului ofensiv și improspătător de viață, ai fost, Preasfințite *Roman Ciorogariu*. Luând, acumulând din plin în sufletul tău și în inima ta din energia mai potențată a Românilor de pe frontiera celor Trei Crișuri și din tradiția de sfântă luptă pentru Dumnezeu, pentru Tron și pentru Țară a preoților mucenici ardeleni, ai împrăștiat prea generos în Ardealul împilat și în România Mare pe care te-ai învrednicit Dumnezeu să o vezi aieva, ai împrăștiat în jurul tău din acele energii și din acea tradiție cât ai putut, făcând ca să strălucească cât mai frumos biserica și Țara Neamului tău.

Cu ochii scăldați în lacrimi, iindcă trupește ai plecat din mijlocul nostru, tu mag atât de scump nouă tuturor, totuși n'am venit să plângem aci lângă sicriul tău. Nu am venit aici biruiți de moarte, ci chemați de viața ta de până acum și de viața ta cea viitoare și prin ea de viața Neamului tău și al nostru. În lume, în Univers, priviți în jurul vostru, nu moartea este învingătoare, triumfătoare și atotstăpânitoare, ci viața. În România în Ardeal, vechiul leagăn al Românismlui, na fost în trecut și nu poate fi mai ales de azi înainte stăpânitoare moartea, ci viața. Tu însuși Romane nu ești mort, ci rămâi pururea viu, contribuind și de aci înainte la biruința vieții Ardealului.

Iată dece la trecerea ta în eternitate trimbița de îngeri te întimpină, brațele strămoșilor luptători te așteaptă și te îmbrățișează, corurile noastre, ale celor ai tăi, te însoțesc. În fața minunii ce o vedem, în fața energiilor ce le zărim în acest moment, jurăm să păstrăm noi urmașii tăi întreagă moștenirea ce ni-o lași.

Mulțumim Preasfințite bunului Dumnezeu că ni te-ai dat, îți mulțumim ție pentru că întreg ni te-ai dat Roagă pe Tatăl cel din ceruri pentru biserica ta și neamul tău. Ridică-ți și acum brațul tău spre binecuvântarea norodului tău, spre binecuvântarea noastră Preasfințite Stăpâne.

Liniștită să-ți fie odihna luptătorule și binecuvântată în veci memoria ta biruitorule!

Preasfințitul Episcop Andrei în numele eparhiei Oradea rostește următoarea cuvântare :

Intristați ascultători ! Nestorul episcopatului ortodox român, episcopul mărturisitor dela frontiera de vest, ce purta până ieri cu atâta seninătate povara celor 83 de ani pe umerii săi și care în ciuda pletelor ninse de vremuri avea în piept un suflet veșnic tânăr, a adormit lin, s'a stins încet. Vremea n'a mai voit să-l lase uitat între noi și a cerut ceea ce este vremelnic în ființa lui. Dacă gândul n'ar proiecta pe ecranul vremii cifra celui de al 84-lea an început și dacă nu ne-am aduce aminte de cuvintele Psalmistului că Dumnezeu „hotare a pus vieții noastre pe care nu le vom trece“ (Psalm 103, v. 10) nu ne-am putea împăca cu știrea că episcopul Roman Ciorogariu nu mai este între cei vii.

Căci ne deprinsesem a vedea în figura-i patriarhală pe profetul altor vremuri, prin a cărui gură plină de înțelepciune ne grăia trecutul, un stâlp al românismului înfipt aici la hotare ce veghează din înălțimea perspektivei celor 8 decenii la îndrumarea viitorului. Ne întăream în această convingere și mai mult de câteori vedeam an de an adunându-se în jurul lui foștii săi elevi ai Institutului teologic din Arad, absolvenți de câte 30—40 de ani, cu cari împreună știa să reinvie vremuri de glorios trecut și eram cuprinși de mirare văzând cum acești elevi bătrâni, după contactul sufletesc cu cel din urmă supraviețuitor dintre foștii lor profesori se întorc la altarul țor cu zel apostolic renăscut. Căci secretul vieții dascălului lor era de a fi rămas cu aceeași frăgezime de suflet din tinerețe.

Numărul anilor n'a fost pentru el nici când o povară sau obstacol în calea spiritului său vioi, care cu aripi de vultur se ridica la înălțimi pentru a pătrunde rostul vremilor. În el trăia duhul animator al vechilor tribuni care știu trezi și stimula energii.

„Din generația lui Șaguna eu sunt unul dintre cei din urmă“ ne spunea adesea și noi vedeam în el pe purtătorul glorioaselor noastre tradiții bisericești, crainicul ce încheie epoca profețiilor mesiane pentru neamul nostru.

Iată pentru ce suntem îndurerați căci cu episcopul Roman Ciorogariu n'a murit numai un om ci s'a încheiat o epocă mult grăitoare.

* * *

P. S. Sa Episcopul Roman Ciorogariu s'a născut în 6 Decembrie 1852 în comuna frunțașă Pecica-română județul Arad, din părinții Dimitrie și Maria, având încă un frate cu numele Ștefan și 2 surori: Cristina și Emilia. La botez a primit numele de Romul și Nicolae.

Familia Ciorogariu cu numeroase ramificații în orașul și județul Arad și având în sânul ei o mulțime de distinși intelectuali cu alese roluri în viața publică își trage obârșia din comuna Ociu, ținutul Halmagiului, de unde pe vremea răscoalei lui Horea a fost ridicată și colonizată cu forța pe domeniile erariale din pusta Ungariei.

Tatăl P. S. Sale, Dimitrie mic proprietar în Pecica română, purta ani de-a rândul slujba de primar a comunei.

P. S. Roman a moștenit din naștere un suflet scânteitor, în care aspirațiile neamului se uneau în mod norocos cu iscusința de a afla mijloacele cele mai proprii în lupta de apărare națională. În sângele său clocoțea neastâmpărul după dreptate și libertate.

Patrimoniul vieții sale a fost iubirea cea mai curată de neam, pentru ridicarea căruia a luptat fără încetare. A fost o fire predestinată de luptător. Simțul realității, cunoașterea adâncă a sufletului poporului, spiritul de organizator și vraja puterii de animator, au fost mijloacele cu cari a învins în luptă. Ca orice luptător pe lângă bucuriile învingerii a cunoscut și amărăciunea luptei. Suspendat, spionat și trădat de prieteni, dușmănit de frați de arme cari își simțeau inferioritatea, le-a răbdat toate cu răbdare creștinească. Sufletul său s'a călit în luptă. Aradul a fost timp de 4 decenii centrul activității sale, acest oraș unde înainte de întregirea neamului s'au scris cu slovă și duh paginile epocii de aur ale luptelor naționale din Ardeal. În centrul acelor lupte stătea figura directorului seminarului, Roman Ciorogariu.

Nu s'a mulțumit însă numai cu catedra dela Insti-

tutul teologic. Sufletul său bogat căuta brazde mai largi. Directorul seminarial, Roman Ciorogariu, avea și o altă catedră, mai înaltă și mai puternică. Era „Tribuna“ ziar scris cu litere de foc. Scrisul „Unchiașului“ n'a fost întrecut până azi de alt condeiu. Nimeni nu înțelegea mai bine ca dânsul orice idee nouă și n'avea darul a-i da viață, exprimând-o în cuvintele cele mai plastice. La comanda „Tribunei“ reacționa întreg neamul românesc din Ardeal. Era pilda ziarului entuziast, căci în slova ei vibra suflarea unui foc nestins. „Tribuna“ avea la puntea de comandă pe animatorul, Roman Ciorogariu.

Pentru îndrumarea vieții bisericești și școlare același director seminarial, Roman Ciorogariu, redactată timp de 17 ani foaia eparhială „Biserica și Școala“.

Cu același zel și dragoste de neam, Roman Ciorogariu, activează și pe teren economic, fiind unul din fondatorii băneii „Victoria“ care a contribuit mult la îmbunătățirea stării materiale a țărânilor noastre.

În anul 1926, cu experiența călită în școala vieții și cu înțelepciune bătrânească Prea Sfințitul Episcop Roman a adunat într'o carte ce poartă titlul „Zile Trăite“ însemnările sale asupra evenimentelor din timpul epopeii noastre naționale (1914—1919). Nu e o simplă înșirare a evenimentelor ci filtrarea lor prin focul criticii cu scop de îndrumare pentru viitor. Cu un ochiu privește trecutul, cu celalalt contemplă viitorul. Aprecierile P. S. Sale din această carte sunt un catehism al vieții noastre naționale pe care-l pot ceti cu folos și părinții țării: guvernanții.

Cu aceiași pasiune de scriitor traduce și dă la lumină în anul 1931 biografia lui „Horia și Cloșca“, iar pastoralele sale de sărbători sunt neîntrecute pline de miez și fascinante prin înălțimea gândirii și claritatea subiectului.

Prea Sfințitul Episcop Roman a fost stimat și iubit de fii săi sufletești cari vedeau în el persoana unui mag ce tronează peste vremuri și a fost prețuit și distins cu înalta lor afecțiune de Regii României — Carol I. și Ferdinand precum și de M. Sa Regele Carol II, care i-a înseninat grelele zile de boală trimițându-i luna aceasta. Ordinul „Steaua

României“ în grad de mare Cuce. Bindecuvântarea peste Rege a fost între cele din urmă ale lui cuvinte.

Intristați ascultători,

Cuvântul meu desprins din inimă cernită și așternut pe hârtie cu ochi împăiejeniți de plâns, nu poate descrie toată durerea pierderii, ce-o îndură eparhia noastră, cler și popor, Consiliul Eparhial, Academia de Teologie cu profesori și elevi, precum și celelalte instituțiuni bisericesti eparhiale prin mutarea dintre noi a preabunului nostru părinte. În zadar am încerca cu anii noștri din amiaza zilei să zugrăvim aurora pe care n'am ajuns'o: mărățul curs al celor 83 de ani. Suntem însă martori nemijlociți ai celor 18 ani cu urmă petrecuți în apropierea merelui defunct. În perespectiva acestor ani viața P. S. Episcop Roman ne apare plină de aureolă iar sfârșitul lui ca un mărăț apus de soare ce strălucește până în ultima clipă a coborârii suborizont.

Impărtășit tot des cu sf. Taine, mângăiat de puterea rugăciunii, sorbită cu nesățiu, sărutând cu înfocare sf' cruce, bunul nostru ierarh și-a închis ochii împăcat de D zeu și cu conștiința împliniri unei misiuni istorice de care s'a achitat cu vrednicie. Sufletul lui ușurat s'a despărțit de aceasta viață, având cu adevărat: sfârșit creștinesc, fără durere, nerușinat, în pace și răspuns bun la înfricoșata judecată a lui Hristos.

Nici o prihană nu se leagă de amintirea lui. Trece la cele veșnice un nume curat, rămânând pentru noi o pildă luminoasă și de dincolo de mormânt.

Episcopul mucenic Roman își depune acum crucea purtată timp de 15 ani cu creștinească resemnare și fără cărtire, la picioarele Mântuitorului Curățit în focul suferinței așează coroana dreptății peste viața sa.

Din biserica luptătoare trece în cea triumfătoare pentru a primi cununa dreptății. Din luptă trece la odihnă, din timp în istorie.

Trupul se întoarce în pământ, sufletul lui mare însă va supraviețui în ucenicii săi și peste veacuri în opera sa.

Ultimele cuvinte scrise de dreapta frântă în testamentul său sunt următoarele :

„Incheiu cu rugămintea că dacă din sbuciumul vieții ar fi rămas vre-o supărare în sufletul cuiva asupra mea, să mă ierte, precum și eu iert pe cei ce vor fi greșit cândva cu cuvântul sau cu fapta împotriva mea și rog pe Tatăl Ceresc ca și El să-i ierte.“

Iar ultima lui rugăciune către părintele ceresc a fost aceasta :

„Primește Doamne viața mea ca un prinos pentru Biserică și Neam“, la care noi adăugăm cuvintele psalmistului : „și-mi va răsplăti mie Domnul după dreptatea mea și după curăția mânilor mele înaintea ochilor Lui.“

Binecuvântată să-i fie pomenirea în veci. Amin.

Cuvântarea d-lui Prof. I. Lupaș, membru al Academiei Române.

Plecarea episcopului Roman Ciorogariu din lumea aceasta pe calea, din care nu mai este întoarcere, a umplut de jale toată suflarea românească dela granița apuseană a patriei întregite.

După o activitate rodnică de peste 6 decenii în ogorul vieții de obște a neamului românesc, personalitatea lui, cu înfățișarea unui patriarh din timpuri străvechi, era cunoscută și iubită pretutindeni în eparhia Aradului și a Orășii. Sătenii și orășenii din țara Crișurilor au avut nenumărate prilejuri, să-l vadă, să stea cu el de vorbă, să-i asculte sfaturile de îndrumare duhovnicească și să-i citească scrisul limpede, risipit cu atâta dărnicie prin cărți voluminoase, ca amintirile publicate sub titlul *Zile Trăite* sau prin coloanele difertelor ziare și reviste.

Mulțimea credincioșilor, cari au alergat din mari depărtări spre această „biserică cu lună“ să dea cinstă cea mai de pe urmă vrednicului ierarh, lacrămile ce au umezit ochii tuturor cu prilejul mășcătoarelor rugăciuni și cântări ale prohodului, arată că exprimă din nou o tristă realitate cuvântul poetului profet :

La noi de jale povestesc

A codrilor desişuri

Și jale duce Mureșul

Și duc tustrele Crișuri . . .

Dar nu numai pentru țara Crișurilor este o zi de adâncă jale ziua plecării episcopului Roman din această vale a plângerilor. Nu numai cucernicii preoți și bunii creștini pravoslavnici, cari obișnuiseră a prețui după cuviință înțeleapta lui oblăduire arhierască, stropesc acum cu lacrimi din beșug pragul dureroasei despărțiri de milostivul lor părinte sufletesc, ci pretutindeni în largul țării așezămintele noastre religioase, culturale și polițice au îmbrăcat mohorâta haină de doliu.

Dintre ele nu lipsește nici Academia Română — înaltul areopag al simțirii și cugetării naționale — care prin moartea Episcopului Roman al Orăzii a pierdut pe unul dintre distinșii săi membri onorari, nici Liga Antirevizionistă, — acest recent așezământ de naționalism militant care-și închină steagul îndoliat în fața mormântului deschis al marelui ierarh luptător, unul dintre foștii săi președinți de onoare: cel mai puternic stâlp de întărire și apărare a integrității noastre sufletești într'un punct așa de important al graniței de Vest.

Participarea trimisului M. ale Regelui Carol II, d. maior Teofil Sidorovici, a întregului corp ofițeresc și armatei, a magistraturii, administrației județene și municipale, a tuturor școalelor și a diferitelor societăți la actul prohodirii au darul să prefacă ziua înmormântării Episcopului Roman Ciorogariu în *zi de doliu național*.

Cel ce a ostenit fără preget, din primăvara vieții, până la vârsta de optzeci și patru de ani în stăruința de a lumina poporul și de a trezi în sufletul tuturor Românilor din Crișana conștiința unității și a demnității naționale, merită în adevăr să fie prețuit ca unul dintre marii dascăli ai neamului și împărțășit de funeralii naționale.

Adânc regretatul Roman Ciorogariu ca descendent, după mamă, al vestitului Moise Nicoară, — neînfricatul luptător pentru independența bisericească a Românilor dela granița apuseană — pare a fi moștenit dela acesta însușirea de luptător, care a rămas nota fundamentală a întregii sale activități publice.

Luptător a fost Roman Ciorogariu în *întreit înțeles*: luptător pentru credință, luptător pentru lumină și luptător pentru dreptate.

În lupta cea sfântă pentru credință steaua lui călăuzitoare era refacerea unității sufletești a poporului nostru pe temelia ortodoxiei străbune, despre care mărturisirea convingerea că printr'un trecut de jertfe glorioase s'a contopit atât de intim cu înșasă ființa sufletească a nermului, încât una fără cealaltă nici nu ar putea să aibă vre-un înțeles.

Ca luptător pentru lumină s'a străduit să dea, în calitatea lui de fost profesor și director al seminarului teologic-pedagogic din Arad, multe serii de slujitori la altarul Domnului și de învățători creștini pentru școlile creștine ortodoxe, ocrotite sub aripile autonomiei bisericești garantate prin dispozițiile Statutului organic al neîntrecutului legiuitor Andrei Șaguna,

Iar ca luptător pentru dreptate vlădica Roman a purtat cu pilduitoare virtute condeiu de pulicist, apărând drepturile unui popor asuprit și îmbărbătându-l să nu-și piardă nădejdea într'o apropiată izbândă a dreptății. Articolele lui din *Tribuna dela Arad* erau foarte apreciate. Cel intitulat *Cheia dela Xilokerkos*, publicat în vara anului 1908 cu intenția de a arăta urmările nefaste ale desbinării dintre frați, va fi totdeauna socotit ca o podoabă neperitoare a scrisului românesc dela începutul veacului XX,

Dar nu impunea Roman Ciorogariu numai prin cuvântul și scrisul său, ci și prin atitudinile sale bărbătești. După intrarea României în războiu, în iarna teribilă din 1917, când ierarhilor și intelectualilor nostru li se smulgeau iscălituri pentru o declarație mincinoasă, că Românii dintre Carpați și Tisa nu ar dori să fie desrobiți, ci ar vrea să rămână de-apururi în robia „sacrei coroane ungare” — o astfel de iscălitură nu au fost în stare să-i stoarcă maghiaronii, oricât de grele erau amenințările lor. Ciorogariu răspundea, cu bărbăție: pierit, să fiu și eu, dacă va pieri România! Astfel contele Ștefan Tisza a fost lipsit de plăcerea de a vedea pomenita declarație întărită și cu iscălitura lui Roman Ciorogariu, după cum nici răposații Valeriu Branște și Vasile Goldiș, nici alți 2—3 înși dintre fruntașii Românilor ardeleni nu au putut fi înduplecați să întărească cu numele lor o astfel de declarație potrivnică adevărului.

De două ori s'a întors Roman Ciorogariu chiar din *pragul morții*, obicinuea el să spună adeseori. Odată în primăvara anului 1919, când bolșevici lui Bela Kun îl osândiră la moarte, pentru că el disprețuind orice amenințare, n'a voit să-și părăsească turma în ceasul primejdiei, ca un *ndimit*, ci a rămas lângă ea ca *păstorul cel bun* din Evanghelie. A doua zi intrarea victorioasă a trupelor române în capitala Bihorului a izbutit să-l redea vieții românești, în drept să aștepte încă multe servicii dela încercata lui înceleptiune. Cu „*cetele îngerești*“ asemăna vlădica Roman oștile izbăvitoare. Iar la sfârșitul anului 1920 atentatul evreului bolșevic la senatul din București i-a zdrobit brațul drept. Și-a suportat vlădica Roman cu răbdarea mucenicească suferințele stropite cu propriul său sânge, fără să fi descurajat o clipă măcar și fără să-și fi strigat durerea celor din urmă 15 ani ai vieții sale pământești.

Dacă lupta crucii și a condeiului nu o mai putea purta ca dreapta-i binecuvântătoare, s'a străduit a o purta vitejește cu mâna stângă. Pastoralele lui religioase de sfintele sărbători nu au lipsit niciodată din graiul preoților și din ascultatea sutelor de mii de credincioși din Eparhia Orăzii, după cum nu au lipsit nici articolele de luminoasă îndrumare culturală și politică.

La sfârșitul vieții și păstoririi sale era profund îngrijorat de problema succesiunii în scaunul vlădicesc al Orăzii, după ce iubitul său vicar Andrei Crișanul fusese ales cu atâta însuflețire episcop al Aradului.

Lângă sicriul adormitului în Domnul vlădică Roman toți cei ce vom avea un cuvânt de spus, cu prilejul alegerii urmașului său, facem legământ de a priveghia cu osârdie, ca văduvita lui cârjă episcopală să nu fie atinsă decât de o mână fără prihană și în scaunul vacant acum să nu urce decât cine va îmbia garanții suficiente de vrednic urmaș în lupta grea pentru biruința ortodoxiei și a românismului la această graniță apuseană. așezată aci pentru vecie ?

Cuvântarea Arhimandritului Dr. Iustin I. Suci, în numele Eparhiei Aradului

MOTO: Preamărește-mă Tu
Părinte... Lucrul pe care mi l-ai
dat, l-am săvârșit.

Ioan XVII—1, 4.

*Inalt Prea Sfințite și prea sfințiți Părinți!
Prea îndurerat cler!
Intristați credincioși!*

De pe bolta cerească a vieții noastre bisericești și naționale tot mereu cad stelele, făcliile noastre, încât în această noapte de doliu, ce ne acoperă, ne împreunăm mâinile cu profetul Ieremia care exclamă: „Sfârșitu-s'au în lacrimi ochii mei, turburatu-s'a inima mea, vărsatu-s'a în pământ mărirea mea“. (Plângerile, II. 11). Cu sufletul zdrobit ne-am tras noi arădauii dela un catafalcaș la altul, ca să venim acum în fața acestui sicriu, care acoperă trupul neînsuflețit al Venerabilului Episcop al Orăzii Mari, fiul cel mai de seamă al Eparhiei Aradului.

În reprezentarea acestei Eparhii aducem regretele și jalea ei profundă la încercarea ce ne ajunge prin trecerea la cele eterne a prea vrednicului Arhiepiscop, de care a fost totdeauna mândră Eparhia Aradului, și care a dezvoltat partea cea mai mare a activității lui îndelungate în Arad, învrednicindu-se prin calitățile lui sufletești a fi în rândul fruntașilor vieții noastre culturale, bisericești și naționale mergând în frunte în lupta pentru cultura bisericească și națională și arătându-ne calea la diferite ocaziuni atât cu cuvântul, cât și cu condeiul.

Pătrunși de durere, aducem în reprezentarea eparhiei Aradului, a Academiei ei Teologice, al căreia profesor și director a fost ani îndelungați, a Școlii Normale „Dimitrie Ți-

chindeal“, a organului „Biserica și Școala“ pe care a redactat-o peste 16 ani, jrorile recunoștinței profunde, precum și binecuvântarea generațiilor de preoți și învățători instruiți și educați de dânsul cu energie și bunătate în duhul lui Hristos și al naționalismului servit pe atunci de dominația străină.

Eparhia Orăzii Mari pierde pe bunul, înțeleptul, primul ei Arhipăstor, Eparhia Aradului, care l-a dat, deplânge pe marele ei fiu, carele nici aici, strâns legat de ea sufletește, n'a uitat-o.

În numele întregului cler și popor din eparhia Aradului ne despărțim de rămășițele dământești ale Prea Sfințitului Episcop Roman, mulțumind cerului că a dat acestui prelat o bătrânețe lungă și frumoasă, învredniciedu-se de odihnă binemeritată, după o viață rodnică închinată binelui bisericii și Neamului.

Bunul Dumnezeu să-i răsplătească și să odihnească sufletul lui acolo, unde dreptii Lut se odihnesc! Amin.

Vorbește apoi reprezentantul Armatei D-1 General Gheorghieș:

Domnule Maior, trimis al M. S. Regelui.

Înalt Prea Sfinte;

Mult întristată familie,

Mult întristați camarazi.

În numele armatei — dar mai ales al corpului ofițeresc orădean pe care veneratul dispărut l-a iubit atât de mult — am venit să ne manifestăm profunda noastră părere de rău, că nu vom mai avea în mijlocul nostru acea nobilă figură de ierarh, acea măreață înfățișare a luptătorului de rasă, acei minunați, *divini* ochi albaștri și acel zâmbet bun și prietenos cu care ne dăruia totdeauna,

Și am venit încă aici la marginea morământului, nu numai pentru omenescul salut.

de adio. ce-l datorăm fiecare ilustrului dispărut, dar mai ales pentru a face o tainică mărturisire a sufletelor noastre de ostași și de români.

Aceasta mărturisire, ce nimeni n'a putut s'o facă în cursul vieții sale. o facem noi aici, cu toată căldura și cu toată smerenia, ca'n fața unei icoane sfinte, pentru că sufletele noastre de ostași și de Români, abundă de-o profundă dragoste, admirație și venerație, pentru acel ce-a fost sortit de Dumnezeu s'mbine așa de maestros, chemarea de ostaș al Domnului cu aceia de „Erou“, al neamului.

Cum am putea oare să-l privim altfel, când în fața tuturor pericolelor ce-i amenințau direct viața — în special de la acel memorabil răspuns „PIERDUT SĂ FIU DACĂ-I PIERDUTĂ ROMÂNIA“ — n'a conținut o clipă vijelioasa lui luptă, ci a întezet-o până ce dușmanii localnici, l-au închis și condamnat la moarte?

Chiar dacă, bunul Dumnezeu, ni l-a dăruit din nou, în Aprilie 1919, prin mâna Generalului Moșoiu, erou rămâne în amintirea noastră.

Și cum am putea să-l privim altfel, când în Decembrie 1920, trupul său a sângerat la datorie, în sala senatului român?

Da mult adorate Episcop Roman Ciorogariu, *Erou* național rămâi în amintirile noastre.

Dar, toată activitatea desfășurată, c-o neînfrântă energie în domeniul credinței și al culturii, precum și toate luptele conduse cu acel perseverent eroism pe tărâmul politicii naționale, nu vor împăca nici odată marile și neliniștitul tău suflet creator — ori cât de trainice și de vaste au fost realizările — de cât atunci, când în înaltul cerului, unde Dumnezeu te-a chemat, ne vei vedea pe toți urmându-ți calea, continuându-ți opera.

Cuvine-se atunci, ca tot eroismul tău,

toată puterea sacrificiului tău, să pătrundă și'n noi, ostașii, așa cum a pătruns în discipolii tăi elcesiastici, și luând lumină din lumina minții tale, și putere adevărată din puterea sfântă a sufletului tău, să putem slăvi veșnic să slujim ideea națională, așa cum ne-a înfățișat-o Cel de Sus, prin tine.

Iar, ca permanentă să fie legătura, cu tot ce-a fost ființa ta, lua-vom ca moștenire sfântă, neuitatul tău răspuns: „*Pierdut să fiu dacă-i pierdută România*“.

În fața vremurilor ce vin, nimeni alții mai mult decât noi, corpul ofițeresc al Diviziei Orădene, nu vom uita nici odată, că în mijlocul nostru, în acest sfânt locaș, avem mormântul tău. Oricând la tine vom alerga, pe tine te vom ruga pentru a ne întări cu eroismul sufletului tău.

Rugând pe bunul Dumnezeu să-ți de liniștea eternă, încheem mărturisirea noastră cu creștinescul:

Dumnezeu să-l ierte și fie-i țărâna ușoară.

DI. prefect al județului I. P. Băncilă rostește următorul panegiric în numele populației județului Bihor:

Lacrimi de profundă jale, de adâncă durere, ne inundă ochii. Sunt pentru acela care a fost Roman Ciorogariu, marele vlădică al nostru, mare prin marele său patriotism, prin dumnezeescul său dar de a anima, de a stimula voința și de a oțeli credința.

De pe firmamentul istoriei sbuciumate a Bihorului românesc, dispăre azi cel mai luminător far care a revărsat lumină asupra acestui trudit popor român de credincioși paznici ai gliei strămoșești. Dispăre figura patriarhală a înțeleptului arhipăstor, atât de popular, Roman. În sicriul ce se coboară în naosul catedralei din Oradea, se închide o parte din istoria acestui colț de țară, poate cea mai dureroasă, poate cea mai glorioasă.

Roman Ciorogariu, în viață fiind, a trecut în tagma sfinților românismului. A pățimit cu bărbăție multă, căci în fruntea tuturor se găsea mereu. Marea realizare a supremului efort al nației române, i-a dat și suprema satisfacție însă. A văzut țara întregită, românismul liber. Ce putea fi răsplată mai mare pentru un cruciad al idealului românesc!?

Depunem o lacrimă, prinos de profundă recunoștință și pioasă închinare, jurând că-i vom păstra memoria, iar faptele lui vor fi călăuza vieții noastre.

**DI. DR. V. BLEDEA primarul municipiului
rostește următoarele:**

Episcopul Roman Ciorogariu a întruchipat trecutul și prezentul; a pregătit Unirea, a făcut Unirea și a lucrat aproape 2 decenii pentru consolidarea ei.

Soarta, destinul așa au vroit, ca marele român să-și închine toate calitățile sufletului său, toată energia și toată viața sa, dela tinerețe până la adânci bătrânețe, neamului său.

Neamul i-a reclamat fiecare clipă. Mai mult: i-a cerut și jertfă de sânge.

Așa a răscumpărat Roman Ciorogariu dreapta și dumnezeiasca răsplată, că a văzut cu ochii lui rodul muncii și al jertfei.

Viața nu i-a dat odihnă, pacea eternă și-a câștigat-o numai prin moartea sa.

Am rămas orfani! Comandantul nostru, care ne-a învățat, ne-a însuflețit și a îndrumat activitatea noastră culturală și națională, nu mai trăește! Dar ne-a lăsat testament scump pildă vie ne-a dat: cum trebuie să iubim, să muncim și să ne jertfim pentru țara și neamul nostru.

Acest Municipiu împărtășește toată durerea Bisericii și a Neamului și prin rostul meu aduce omagiul său de recunoștință marelui dispărut. Veșnică să fie amintirea lui!

**D-l Victor Stanciu, profesor universitar, vorbește
în numele Asociației relig. F. O. R.-ul din Cluj,
următoarele :**

Soartea mi-a hărăzit ca eu care am fost unul din familia lui spirituală să am ultimul cuvânt.

În numele Frăției Ort. Rom. exprim supremul omagiu nestorului Sf. Sinod episcopesc, P. Sf. Episcop Roman Ciorogariu, întâiul episcop al reînființatei episcopii a Oașzii.

Tipul preotului român pentru afirmarea drepturilor neamului său. P. Sf. Roman al Orășii, a fost timp de 60 ani în slujba bisericii neamului său preotul — profet, dascălul luminat, luptător cu condeiful, conducătorul instituțiilor de cultură, ctitor al Episcopiei din Oradea, martirul cu mâna zdrobită de atentatul de la Senat și sufletul eroic care nu a desarmat și nu a descurajat niciodată.

Urmaș al apostolilor, Episcopul Roman, a urmat exemplul acelor cari au scris epistole ginților, a scris zilnice epistole neamului său în articole resfirate în diferite ziare în cursul celor 60 de ani de activitate ziaristică. El a fost *Apostolul Pavel al Episcopatului nostru*. Născut iară nu făcut, luptător cu peana pentru drepturile neamului său, scrie înainte cu 60 de ani întâile articole în legătură cu frământările alegerii de Episcopi după moartea marelui Andrei Șaguna. De atunci apar necontentit articolele lui cu sfaturi, admonițiuni, îndemnuri și ode în proză asupra celor mai variate aspecte și probleme ale vieții românești, ca să sfârșească acum câteva săptămâni în ziarul „*Universul*” cu reflexiile păstorului sufletesc de 84 ani asupra alegerii de episcop dela Arad.

În tot acest timp — luptător cu condeiful timp de 60 ani, e poate unicul caz la noi la Români — nici odată nu a scris despre sine și pentru sine. Lumea afară de cei mai aproape de el, nu știa că Episcopul Ciorogariu scria în fiecare săptămână articole în revista oficială a eparhiei sale în „*Legea Românească*” — nume atât de sugestiv — căci puțini știau că „*Unchiașul*” de la „*Tribuna*” din Sibiu și Arad este „*Unchiul*” și „*Preotul bătrân*” din „*Legea Românească*” și nu-și

putea închipui, că la etatea, când oamenii renunță la luptă și la sbucium, nestorul episcopilor, octogenar de atâția ani, se frământă însă cu vioiciunea tinereții fără bătrânețe, ia și diseacă toate problemele dela ordinea zilei, făurește planuri chibzuite cu înțelepciunea bătrâneții fără moarte, îndrumă și pune lumea la lucru din înălțimea scaunului în care l'a ridicat vrednicia lui.

Articolele sale de tinerețe — și această tinerețe ține la el până la 50 de ani „când s'a înmormântat Tribuna“ al cărui „spirit rector“ era, — erau străbătute de o energie care subjuga, recize, prinse în expresiuni lapidare, scrisă totuși cu vervă și nerv, de multe ori nesemnate erau totuși ușor identificete de cititorii acelor vremuri. Articolele lui, întocmai ca lavele unui vulcan în activitate, transformau tot ce atingeau, aprindeau punțile pe cari anumite încercări oportuniste le aruncau spre tabăra guvernului unguresc și topeau învelișul de ceară sub care se ascundeau simandicoase fețe dispuse să cedeze presiunilor stărutoare ale opresorilor. Detectiv al conștiinței naționale, el găsea între toate împrejurările „Cheia de la Xilokerkos“ și o arăta publicului înainte de a se face vre-un pas de trădare. Iar când „Măglașii“ acelor vremuri, nu prea îndepărtate, totuș uitate, au furat și au vândut guvernului unguresc manuscrisul articolelor lui, când patimile răscolite și alimentate de urile celor țintuiți la stâlp, l-au despoiat de catedra dela Seminarul din Arad, „Unchiașul“ dictând altora articolele lui, fără să se gândească la nesiguranța zilei de mâine, cu mari privațiuni personale a continuat activitatea sa de îndrumare și articolele lui „.... te văd... te văd fixau pe loc mișcări greșite. N'a pregetat să se despartă de cel mai bun prieten atunci când o mișcare greșită l-a pus pe acesta în opoziție cu politica tradițională a neamului său Roman Ciorogariu în toată viața lui nu a cunoscut decât barierile impuse de naționalismul întregitor de neam. Pentru izbânda acestui naționalism, a schimbat prietenii și a legat noi alianțe. „Tribuna lui“ a pus-o la dispoziția lui Chendi, Goga și nouilor tribuniști, nouilor energii militante pentru întregirea neamului, a visului atunci încă ne îndeplinit.

De câte ori nu i-am spus că pentru cinstea acestui neam — căci cinstea unui neam o reprezintă opera luptătorilor lui — ar trebui să-și adune în 2—3 volume cele mai importante din articolele scrise în cursul vremurilor! A început să le adune, cam târziu, și cu greutatea ce le întâmpină luptătorul care aruncă săgețile și nu are timpul să le mai culeagă decât cu zeci de ani în urmă. Nu avea decât puține, chiar foarte puține din revistele în care a scris și nici un articol tăiat și păstrat în archiva lui personală. A fost un darnic risipitor, pentru care nu avea valoare decât ce a dat altora.

Dacă nu ar fi rămas din toată activitatea ziaristică și literară a Episcopului Roman al Orăzii de cât „Zile trăite“ puținele articole semnate și acelea a căror paternitate o ușor de identificat, va trebui să recunoască ori cine că marele Arhiepiscop Roman Ciorogariu a fost în Ardeal cel mai mare ziarist din vremea lui, fiindcă a fost preotul-profet care a vestit mântuirea omului de la altar și mântuirea neamului de la „Tribuna“ pe care a transformat-o în al doilea altar, fiindcă a fost dascălul al cărui suflet nu-l puteau cuprinde zidurile strâmte ale școlii lui și a trebuit să evadeze în școala marelui public, care este ziarul, ca să țină neconținută legătura cu elevii eșiți din școala lui, și fiindcă a fost luptătorul-erou pe care o vitalitate înăscută l-a urzit pentru luptă, ideal și biruință cari toate nu se pot afirma decât prin ziaristică.

Mai târziu, când dreapta zdrobită de criminalul atentat de la Senat i a rămas rezervată numai pentru binecuvântări, pe care păstorul de suflete le împărtășia credincioșilor de odată cu sfaturile înțelepciunii sale bătrânești, și a păstrat pentru pastoralele și articolele sale mâna stângă, mâna din partea inimei și prin această arteră a inimei s'au scurs din acelaș izvor al minții lui larg cuprinzătoare și clar-văzătoare îndemnurile arhipăstorești, înflorate cu veșnica înțelepciune a scripturilor sfinte, dându-ne acele perle de cuvântări pastorale ale căror principii le-a fixat cu zeci de ani în urmă în cursurile de exegeză ce le a făcut elevilor săi.

* * *

Când mă gândesc în trecut la cele două chiliuțe mici de călugăr ale directorului de seminar din Arad

în care m'ai găzduit adesea cu aceeași hrană simplă și de post, care se da și elevilor seminariști, când mă gândesc la viața curată și sfântă ce ai dus-o în reședința episcopescă, a cărei splendoare era numai pentru cinstea eparhiei pe care o conduceai, la resemnarea creștinească care-ți lumina fața de patriarh și înneca durerile fizice ale mâinei zdrobite și ale boalei, la bucuria ce o manifestai de a fi creat totul în eparhia Orăzii și că urmașul va găsi o episcopie bine întemeiată, astăzi, în clipa dureroasă a despărțirii, te fericesc „Uuchiașule“ că duci în lumea cealaltă tot ce ai avut în lumea aceasta: inimile noastre, *căci în această lume nu ai avut nimic altceva pentru tine.*

Vorbește D-I Teodor Neș, în numele Casei Naționale și a tuturor Asociațiilor Culturale din județul Bihor.

Intristată asistență,

Lacrimi de profundă jale, de adâncă durere ne inundă ochii. Sunt pentru acela care a fost Roman Ciorogariu, marele vlădică al nostru, mare prin marile său patriotism, prin Dumenezescul său dar de a anima, de a stimula voințe și de a oțeli credințe.

Depe firmamentul istoriei zbruciumate a Bihorului românesc, dispăre azi cel mai luminător far care a revărsat mult timp lumină asupra acestui trudit popor de români credincioși, paznici ai gliei strămoșești. Dispare figura patriarhală a înțeleptului arhipăstor, atât de popular, Roman, în sicriul ce se coboară în naosul Catedralei din Oradea, se închide o parte din istoria acestui corp de țară, poate cea mai dureroasă. poate cea mai zbruciumată, dar, poate și cea mai glorioasă.

Roman Ciorogariu, în viață fiind, a trecut în tagma sfinților românismului. A pățimit cu bărbăție multă, căci în fruntea tuturor se găsea mereu; a înfruntat și mai multe. Marea realizare a supremului efort al nației române, ia dat și suprema satisfacție însă. A văzut țara întregită, românismul liber. Ce putea fi răsplătă mai mare pentru un cruciat al idealului românesc?

E nevoie să evocăm realizări ale marelui dispărut? dar ele trec în hrisovul neamului. Istoria poporului

nostru le va purta în paginile sale ca scânteeeri de nestimate.

Luptător temut pe arena naționalismului, era ziarist de mare anvergură. Cărturar de elită, era și mare organizator în ale celor economice. Curajul nu-l depășea decât înțelepciunea. La Arad a rămas încrustat cu litere de aur în fruntea preparandiei. La Oradea unde a venit în 1917, cucerește din primul moment locul de frunte în viața noastră românească și, în ce vremuri apocaliptice a descins aci. Cu toate acestea a știut să strângă în juru-i. să distribue roluri, să cucerească. Ce zile amare precedară intrarea trupelor eliberatoare. De ce fir de păr depindea viața românului.

Roman Ciorogariu părea marele Meșter Manole al legendei. Truda nu i-a fost zădarnică. România Mare... atât de visată de românismul de aici, România aducătoare de libertate, România tuturor visurilor noastre sa înfăptuit... Astfel truda organizatoare alui se perfectua.

Zilele mărețe ale Unirii neamului l'a răsplătit pentru toate zbuțimările trecutului. Firul suferințelor însă nu se sfârșește, ci pe sentința marelui proces istoric al neamului românesc se aplică pecetea muiată și în sângele Episcopului Roman, grav rănit cu ocaziunea firosului atentat din Senatul României întregite.

Cu aceasta ocaziune marele Rege Ferdinand, cercetându-l pe patul de suferințe, ia recunoscut ilustrele calități de luptător, erou și îndrumător al neamului și adânc mișcat a rostit cuvintele „Acest bărbat e un adevărat spartan”.

Dar anii trec. Și cu ei se duce și tinerețea și energia. Căndela vieții își consumă unt de lemnul. Și într'o zi ne pomenim cu fitilul ars. Și după o sfârșială două, besna se lasă...

Amintirea ni-l va păstra veșnic pe acest mare prelat al ortodoxiei noastre naționale și al naționalismului nostru. În iconostasul sufletului, îi vom așeza icoana de sfânt. Și i o vom păstra atât noi intelectualii cât mai ales poporul acestui județ, care, prin mine, reprezentantul său, o promite.

Depunem o lacrimă, prinos de profună recunoștință și pioasă închinare, jurând că-i vom păstra memoria, iar faptele lui vor fi călăuză vieții noastre.

Cuvântarea D-nei Sofia Șt. Metes

Moartea a așternut peste sufletele noastre din nou un greu zăbranic de durere. Astăzi pierdem un mare ierarh al bisericii strămoșești și un mare martor și strălucit străjer al unor vremuri de cumplită frământare și de mărețe năzuinți naționale, — ce lasă în suflete un adânc regret, precum mare și adânc a fost și rostul lui în viața neamului său.

Înțelept și credincios al tradiției bisericii ortodoxe, ce reprezintă însuși temelul vieții noastre morale și însuși simbolul naționalismului românesc, a fost totdeauna, și în trecutul nostru zhuciat, cu un devotament de fiecare clipă în rândurile întâi ale neînfricăt看luptători cu graiul și condeiul pentru drepturile neamului, — atrăgându-și astfel fulgerile de ură și răzbunare ale vechilor stăpânitori.

Marele ierarh, a fost o bogată și luminoasă energie morală cheltuită în întregime în slujba neamului.

Iar în ceasul de supremă dreptate istorică, când unitatea națională s'a înfăptuit, i-a fost dat să fie lovit de bomba criminală dela Senat, ce i-a zdrobit mâna dreaptă, fiind sorțit și astfel să reprezinte cu atâta demnitate și strălucire, aici la graniță, simbolul datoriei și a jertfei depline pentru neam și pentru țară.

Societatea ortodoxă națională a Femeilor Române, forță vie în slujba bisericii, și d-na președintă generală Alexandrina Cantacuzino pe care am onoarea să le reprezint, se închină cu profundă smerenie în fața memoriei marelui Ierarh, Episcopul Roman Ciorogariu.

După reprezentantul Armatei în numele Magistraturii vorbește D-l Prim-președinte a Curții de Apel N. Mihaescu.

*Inalți prea sfinți Părinți,
Intristată asistența.*

Biserica românească ortodoxă îmbracă azi haina de mare doliu și Magistretura se asociază cu adâncă emoție la doliul bisericeii, — care dealtfel este deopotrivă și doliul României.

În adevăr Înalt Prea Sfântul Roman Ciogariu este nedespărțit legat, nu numai de istoria noastră bisericească, dar și de înfăptuirea unității noastre naționale.

Servind două idealuri, cu înfățișarea lui modestă, blajină, cu discreția, rezerva și smerenia ce-i caracterizau în mod definitiv, figura de adevărat mucenic al bisericeii, dar și de mare și neîntrecut apostol al neamului.

Convins de măreția spirituală și utilitatea socială și națională a bisericeii, — el și-a închinat acțiunea și viața — nobilei misiuni de slujitor al Domnului.

Nimic din bunurile trecătoare ale lumii, nici una din aparențele măgulitoare, nimic din vanitatea efemeră nu l'a îmbiat, nu l'a ispitit — găsind în biserică soluția sufletului și propriei sale vieți pe acest pământ — deslegare definitivă a problemelor lumii — și stăpân pe aceste certitudini, liniștit, senin, fericit chiar, el a trăit până în ultimele clipe, cunfundându-se în splendorile acestui ideal.

El a fost un mare cărturar, condensat exemplar al culturai, legitim urmaș al acelei pleiade de mari erudiți, cari a făcut gloria bisericeii ortodoxe, — lumină fecundă de viața spirituală și națională. În modesta cămăruță episcopală a reședinței lui, el nu a vegheat de cât la promovarea credinței strămoșești și a dragostei de țară.

Risipind meditațiunile lui în noian de slovă rară, ele vor lumina generațiunile viitoare, după ce i'au luminat întâi sufletul lui.

Tot ce a scris, după ce a descoperit, a fost scris pentru totdeauna și ce a gândit după îndelungate chibzuințe, cu desăvârșire a fost gândit.

Aruncând o privire retrospectivă peste o astfel de viață și analizându-o din începuturi până în sfârșit, nu poți să nu te minunezi și nu poți spune, *că o cheazășie de înaltă valoare etică s'a sdruncinat dinf're noi, alături cu pierderea ființei sale trupești.*

Națiunea română ca și biserica înțelege să păstreze de alungul veacurilor Inalt Prea Sfântului Roman Ciorogariu, o dragoste recunocătoare și să'l pomenească pururi cu evlavie, — printre ctitorii întregirei ei naționale.

Azi mișcați și cu sufletul îndurerat noi cei cari împărțim dreptatea, nu putem uita datoria de a'l cinși așa cum se cuvine și magistratura prin glasul meu îndurerat se pleacă cu smerenie în fața rămășițelor pământești și recitindu-i viața vom găsi întotdeauna în ea, îndreptar pentru zilele viitoare cum și recunoștință adâncă pentru clipele din trecut.

Odihnească-se așa dar în pace — acel care acum un deceniu și jumătate, se lega în fața altarului cu cuvintele „*că primește ușor jugul lui Christos!*“

Cuvântul Sindicatului Presei Române

În numele „Sindicatului Presei Române din Ardeal și Banat“ a vorbit d-l Ulpiu T. Gomboș, care spune că ziaristii din Ardeal au avut în P. S. S. Roman unul din cei mai vrednici îndrumători, iar opinia publică unul din cei mai luminați conducători. Marele dispărut a fost un meșter neîntrecut al scrisului, un adevărat părinte sufletesc al slovei românești, pe care istoria

puternic sentiment biserican. În schimb însă Biserica a suferit oarecare laicizare. A fost însă o laicizare binecuvântată, căci laicii noștri au adus în conducerea bisericii tot eul lor cel bun și românesc, care s'a adaptat la instituțiile bisericesti în cari și-au aflat adăpost criteriile naționale; conștiința națională, limba și moravurile străbune.

Războiul mondial însă a schimbat mentalitatea oamenilor. Stăm în fața unei lumi noi cu incalculabile perspective. Apostolia voastră e pusă la nouă încercare.

2. În această situație nouă, când națiunea își are conducătorii ei politici chemați, înceată rolul politicei militante a preotului român, dar nu și apostolia ideii naționale.

Ideia națională trebuie înălțată la înțelesul divin al vieții omenești prin interiorizarea religiunii în sufletul credincioșilor. Această interiorizare e religiunii pozitive e problema inițială a apostoliei, la care trebuie să revenim cei ce am primit hirotonia apostoliei. Numai o conștiință religioasă pozitivă a capabilă de o reînnoire sufletească. Unde este Hristos în sufletul omului, Acela îl va face pe el bun întru toate, bun creștin, bun român, bun cetățean, bun familist, bun de aproape — omul lui Dumnezeu. Acest om trebuie să-l educați prin stăruitoarea pastorație.

La această educație se cere o temeinică cultură religioasă și umană, mai presus de toate însă inimă. Știința adevărată este slujba închinată lui Dumnezeu, de aceea trebuie să fie religia însoțită de știință. Acest spirit cultural am nizuț să-l cultiv prin scrisul meu, prin înființarea Academiei Teologice și a tipografiei eparhiale, ca începutul formării unui centru cultural în jurul Episcopiei, ce vă revine vouă să-l desvoltați și să-l desăvârșiți.

* * *

Inima creștină se manifestă în opera de caritate. Numai biserica înconjurată de instituții culturale și caritative este vie. Mie nu mi s'a dat în scurta mea arhipăstorire să pot ridica și instituții caritative: spitale, ospicij, etc., în jurul bisericei. Să o faceți aceasta voi, cari aveți norocul de a trăi în condițiuni mai favorabile.

Am înființat însă ca început, societatea „Altarul“ cu caracter cultural caritativ. Prin societatea aceasta bine condusă veți ajunge dela cercetarea bolnavilor și a săracilor și la institutiile spitalelor și ospiciilor conduse de monahi și monahii, devotați marelui opere caritative creștinești, întru salvarea trupului și a sufletului încercat de nenorociri. La aceasta am adaus caracterul caritativ al „Fundatiunii jubilară Episcopul Roman Ciorogariu“. Sunt atâtea suferințe, atâtea neajunsuri de alinat. Nu lăsați să sucumbe bolnavii și săracii și să cadă cu sufletul cei ajunși în nenorocire. Fiți cu ei în zilele lor grele și întoarceți spre ei fața celor binecuvântați de mai bună soartă. Iubirea creștinească toate le împlinește. În această iubire să-l îmbrățișați pe toți, precum este scris în cartea apostoliei voastre și sădită în sufletul omenesc. Împliniți porunca faptelor bune, fără de cari credința este moartă.

Slujba închinată lui Dumnezeu în ierurgii, în știință și în fapte bune va aduce roadele sigure ale misiunii voastre pastorale. Fiți, dar, mângâietorii poporului meu iubit prin slujbele voastre liturgice, luminători prin propagarea științei adevărate și doftorii suferințelor prin opera voastră caritativă.

Așa veți rezolva problema mare socială, ce nu iartă întârziere dela datoria misionară.

* * *

Vouă, iubiiților mei frați în Hristos, v'a hărăzit Dumnezeu fericire, să trăiți în patria voastră românească. Să iubiți această patrie cu toată iubirea sufletului credincios și să faceți religie din patriotismul vostru, iar când — ferească Dumnezeu — ați simțit în voi o răceală a acestui mare sentiment omenesc, deschideți cartea suferințelor neamului românesc, jertfele cu care a fost răscumpărat din robie; deschideți cartea tradițiilor clerului român; deschideți cartea sfântă a idealului apostoliei; deschideți sufletul vostru creștinesc și românesc; cereți tăria sufletească de la Tatăl ceresc și se va aprinde din nou în sufletul vostru sacrul foc al iubirii de neam. Ca o suflare dumnezeiască să transpire din tot cuvântul, din toată fapta voastră iubirea patriei. Să vă iubiți unii pe alții. Așa vă va cunoaște Domnul

nostru Isus Hristos că sunteți ai Lui și pe El I-ați reprezentat pe pământ.

* * *

4. În momentul despărțirii mele de cele pământești am un cuvânt și pentru voi suflete scumpe ale credincioșilor mireni din de Dumnezeu păzita noastră eparhie. În timpul restriștei, biserica v'a fost mama ocrotitoare. Îndeosebi vă aduc aminte eroismul părinților voștri în păstrarea credinței ortodoxe — duhul stăpânitor al Bihariei ortodoxe, care a dat neamului pe cel mai generos părinte al tinerimei, pe fericitul de pie memorie Emanuil Gojdu și un lung șir de generoși întemeietori ai fundațiilor religioase-culturale în eparhia noastră, toate puse sub scutul și chiverniseala Bisericii. Nici unul din aceștia n'a dat din averi moștenite, căci toți erau din părinți săraci, ridicați la stări materiale prin munca lor cinstită, binecuvântată de Dumnezeu. Nu sunt acestea toate fundațiuni mari, dar sunt dinarul văduvei din evanghelie; au dat tot ce-au avut pentru cultura religioasă și națională a neamului românesc. Țăranii, cari pe vremea goanei ortodocșilor din Biharia mai bine mor decât să-și piardă sufletul, adecă să-și părăsească legea străbună; intelectualii cari tot dau pentru biserică și neam. Aceasta este gloria trecutului Bihariei; moștenirea cu care ați intrat în România Mare. Un sfânt patrimoniu pe care cu sfințenie să-l păstrați în sufletul vostru. Îndeosebi voi, împreună-lucrătorii mei de odinioară în adunări bisericesti și naționale, nu denegați valorosul vostru ajutor în România liberă urmașilor mei în slujba Dumnezească și națională. Lucrați împreună cu preoții la întărirea Bisericii și a Patriei române. Binecuvântarea Domnului să fie cu voi!

În sfârșit, mă adresez către voi colaboratorii mei dela Consiliul eparhial și Academia teologică, pe care v'am chemat la lucrul apostoliei și cari ați avut ocaziunea a pătrunde în tainele sufletului meu. Voi să fiți legătura între trecutul viețuit de mine și viitorul ce-mi urmează mie, ca să se înfăptuiască idealul ce m'a călăuzit în această lume pământească. Hristos în mijlocul vostru, învățăceii mei cei iubiți!

6. Tuturora zic: zidiți Biserica în suflete și clădiți

Adânc îndurerat de pierderea ce îndurați Consiliul Eparhiei Caransebeșului ia cu creștinească pietate parte la durerea eparhiei surori, exprimând adânci și simțite condolențe pentru Consiliu. Episcopul Vasilie.

P. Sf. S. Episcopul Lucian al Romanului. „Deplângem moartea Episcopului martir Ciorogariu. Dumnezeu să-l odihnească cu dreptii și să hărăzească eparhiei vrednic urmaș. Episcop Lucian, Achiereul Ilarion.

Episcopia Aradului: Episcopia Aradului transmite condolențele sale din prilejul încetării din viață a Preasf. Episcop Roman Ciorogariu. Implorăm repausului odihnă lină, în lăcașul cel de veci. Mihai Păcățian. Președ. Cons. Eparhial.

P. Sf. Sa Episcopul Vartolomeu al Râmnicului: Covârșitoarea durere pe care moartea celui mai mare Român și mai pios ierarh al sf. Noastre Biserici ni-a produs-o în întreaga ființă nu o pot potoli decât prin calde rugăciuni către Dumnezeu, ca să-l înalțe după faptele lui de jefă pentru Biserică și Neam, așzându-l în deplină și eternă fericire”. Episcopul Vartolomeu.

Consiliul Eparhial din Ismail: Dureros cupinși de trista veste a trecerii la cele veșnice a vrednicului Episcop și marelui luptător pentru întregirea neamului, Roman Ciorogariu, rugăm să primiți sincere condolențe din partea Consiliului Eparhial. Consilieri: Dumbrava, Madan și Constantinov.

P. Sf. Sa Episcopul Gerontie al Constanței: Impărtășim durerea voastră pentru pierderea marelui Episcop, dărzul român, întemnițatul dar neînfricatul naționalist Roman Ciorogariu. Fie-i îngerii aproape. Gerontie.

P. Sf. Sa Episcopul Nifon al Hușilor: Moartea Venerabilului Ierarh Roman Ciorogariu ne-a îndurerat profund. Țara pierde un bun român, biserica un bun slujitor, Dumnezeu să-l odihnească cu dreptii în împărăția aleșilor săi Nifon.

P. Sf. Sa Episcopul român unit Dr. Valeriu Traian Frențiu dela Oradea: Primiți Vă rog sincerele mele condolențe pentru pierderea mare ce ați suferit prin moartea celui dintâi Episcop și organizator înțelept al

Eparhiei Roman Ciorogariu. Eparhia Noastră ia parte din tot sufletul la marea durere a credincioșilor ortodoxi, cari s'au pierdut părintele și păstorul lor cel bun și iubit. Episcop Valeriu Traian.

P. Sf. Sa Episcopul român-unit Iuliu Hosu dela Cluj: Împărtășim din inimă durerea Eparhiei ortodoxe de Oradea pentru pierderea bunului și marelui Episcop Roman Ciorogariu, înscris luminat în istoria neamului pentru care bună luptă a luptat. Episcop Iuliu Hosu.

Gh. Tătărescu Președ. Consiliului de Miniștri București: Aflu cu mare întristare trecerea la cele veșnice a Preasfințitului Roman Ciorogariu inimosul slujitor al Bisericii și luptător pentru cauza românismului a cărei luminoasă amintire rămâne neștearsă.

Alex. Lapedatu Ministrul Cultelor și Artelor: Covârșit de emoții rog benevoii a primi și împărtăși membrilor Consiliului Eparhial profunda mea durere pentru trecerea la cele eterne a marelui român și vrednicului Arhiepiscop, care a fost Roman Ciorogariu. Viața sa plină de fapte mari și frumoase și de înalt suflet românesc va rămâne veșnic pildă generațiilor viitoare și va fi neperitor înscrisă în istoria României dela Crișuri. Ministerul Cultelor și Artelor Lapedatu.

D-l Octavian Goga: Cu sufletul îndurerat și răscolit de amintirile trecutului trimit la sicriul părintelui Ciorogariu respectuoase condolențe. El va trăi totdeauna în istoria neamului și a bisericii noastre.

D-l Trancu Iași fost Ministru: După atentatul dela Senat am admirat la patul său de suferință curajul și încrederea sa în viitorul țării. Astăzi plâng pierderea cărturarului și marelui patriot.

D-l Sextil Pușcariu: Frăția Ort. Română deplânge moartea marelui Arhiepiscop Roman și exprimă îndurerate condolențe pentru pierderea atât de grea încercată de ortodoxia românească. Președ. F. O. R. Sextil Pușcariu secretar I. Matei.

Așezământul cultural I. C. Brătianu București, deplânge moartea marelui român episcopul Ciorogariu stâlp al bisericii strămoșești și membru inimos al său.

Dr. Niemerower șef-rabin București: Viața episcopului Roman Ciorogariu, rămâne în istoria României

Mari ca o clădire monumentală a patriotismului și a evlaviei. Șef-rabin Dr. Nimerower.

General de divizie Virgil Economu, Sibiu : Profund mișcat de pierderea marelui român și episcop Ciorogariu, rog transmiteți îndureratei sale familii sincere condolențe și deasemenea rog împărtășiți, membrilor consiliului eparhial durerea mea profundă. Comand. Corp. VII. Armată General de divizie Economu.

General Hanzu, Cluj : Rog a primi cele mai vii și sincere condolențe cu ocazia trecerii la cele eterne a iubitului și stimatului Vostru Episcop Roman Ciorogariu. Dumnezeu să-l ierte. General Hanzu.

Colonel Pălângeanu : Adânc întristat de pierderea bunului părinte trimit condolențe eparhiei. Colonel Pălângeanu.

Colonel Deliceanu : Adânc îndurerat iau parte din toată inima la doliul scumpei noastre biserici. Colonel Deliceanu.

Inspectoratul școlar Timișoara : Școala românească din regiunea Timișoara, aduce ultimul omagiu episcopului erou Roman Ciorogariu. Inspector general Sabin Evușianu.

Primăria orașului Beiuș : Comisiunea interimară a orașului Beiuș întrunită în ședință extraordinară, deplânge moartea marelui român și slăvit Chiriarh Roman, rugându-vă să primiți expresiunea îndureratelor noastre condolențe. Memoria marelui dispărut o eternizăm, prin înființarea unei burse permanente pentru cel mai vrednic elev al Internatului ort. român. Președ : Nerva Traian Cosma.

Anton Mocioni București : Adânc întristat de marea pierdere ce a suferit eparhia și noi toți, vă exprim condolențele mele cele mai sincere. Mocioni.

Senatorii de Bihor : Adânc mișcați de moartea mult veneratului Episcop Roman vă rugăm să primiți condolențe. Păcală, Bica, Vasiliu și Mihail.

Credincioșii din Măderat : Adânc întristați de moartea venerabilului Episcop Roman, transmitem profunde condolențe pentru cel ce ne-a împărtășit vară de vară binecuvântări arhieresti.

Profesor Paulian, Turnu-Severin : Adânc îndurerat

plâng nemângăiat pe Episcopul Ciorogariu. Respectuoase condolențe.

Dr. Silviu Dragomir prof. univ. Cluj: Deplâng moartea marelui episcop Roman, care va rămâne glorioasă figură a istoriei românești prin lupta entuziastă și jertfa generoasă a unei vieți întregi.

Protopop Dr. Iosif Blaga Brașov: Deplâng amar moartea marelui Arhiepiscop și român, mă închin duhului lui mareț.

Dr. Onisfor Ghibu Cluj: Deplâng din toată inima moartea marelui și bunului Arhiepiscop.

Preotul Andrei Popa din Criștior: Deplâng moartea neuitatului meu dascăl, mucenicului neamului și marelui Arhiepiscop Roman. Rog pe Dumnezeu să-l odihnească cu sfinții lui

Preoții din Pecica: Deplângem pierderea iubitorului fiu a comunei noastre pe bunul și înțeleptul nostru îndrumător a vieții preoțești.

Ion Agărbiceanu Cluj: Plâng moartea cărturarului și martirului Episcop. Dumnezeu să-l odihnească.

Reuniunea sfântă „Kevra Chadișa“. Reuniunea sfântă evreiască „Kevra Chadișa“ din Oradea își exprimă adâncile sale regrete, pentru pierderea marelui Episcop și filantrop român, rugându-vă să credeți că participăm cu tot sufletul la durerea nețărmurită a Bisericii ortodoxe române. Președ. Lechner Lazar.

Iconom Stavrofor Moise Popovici Beiuș: Regret profund moartea marelui Episcop Roman Ciorogariu, restauratorul Eparhiei ort. Oradea, luptător național. D-zeu să aibă sub scutul său Eparhia văduvită iar reposatului Episcop să-i dea odihnă de veci.

Protopopul Tileagdului Nicolae Popescu: Exprim profundele condolențe a enoriașilor din tractul Tileagdului rugând pe bunul D-zeu ca sufletul lui blând și nobil să-l așeze în locașul dreptilor.

Consiliul Nostru Eparhial a mai primit telegrame dela Ministrii: Nistor, Mironescu, Voicu Nițescu, Borcea, Mihailescu și Lupu, dela Academiiile teologice din Cernăuți, Caransebeș și Arad, Școala normală din Arad, Cercul studenților ardeleni Cernăuți, Președinția Asoc. Rom. transilvăneni din București. Liga Antirevizionistă

din Cluj, Sindicatul presei române din Ardeal și Bănat, Baroul avocaților Arad, Corpul profesoral a gimnaziului izraelit Oradea, Reuniunea femeilor izraelite din Oradea, Școala de comerț societară din Oradea.

Primăria Municipiului Timișoara, Tribunalul Bihor, Curtea de Apel Cluj, Comisia Interimară Marghita, Colonel Boierescu Târgu Mureș, Protopop Gheorghe Maior Oradea, Vasile Vălean directorul Școalei primare No. 10 Oradea, Corpul didactic școala primară No. 3 Oradea, Protopop Gheție Buziaș, Preot Ardelean Chișinău-Criș, Protopop Lazar Gurahonț, Dr. Liviu Lazar profesor universitar Cluj, Domeniile Mocioni Bulei, Ieromonah Dr. Irineu Felea București, Gh. Beișor Ghica București, Pușcaș Iosif București, Familia Prof. Dr. Gh. Popovici Cluj, Familia Comanici București, Protopop Andru Vârșeț, I. Montani Timișoara, Familia Iulian Peter București

Notar Bujor Boliș Beba-veche; Profesor Marius Sturza Cluj; Gherman, Cântăreț bis. București; Familia Cicio Pop Conop; Director lic. Diaconovici Loga Timișoara; Gelu Egri București; Pr. Nicorescu Lugoj; Pr. Ardelean Micălaca; Senator Ugliș Turnu Severin; Chestorul poliției Cluj; Avocat Grozda Buteni; Victor Stănescu Buzău; Dir. de bancă Toma Floru; Protopop Cioroianu Comloșul Mare; Preot Crășmariu Timișoara; Director Gherman Timișoara; Camera Agricolă Arad; Augustin Vancea Medias; Andrei Popa preot Cristior; Primpretor Traian Sfârlea Tinca; Preot Roșu Beiș; Protopop Marșeu Chișineu de Cris; Protopop Ghidiu Caransebeș; Mihail Bulacu București; Romul Frateș Beiș; Camera de industrie și Comerț Oradea.

oo

**Cuvântul l. P. S. S. Episcopului român
unit Dr. Valeriu Traian Frențiu în ședința
din 23 Ianuarie 1936 a Senatului.**

*Domnule Președinte,
Domnilor Senatori,*

Abia s'a publicat doliul național în urma încetării din viață a Regelui Angliei și Împăratul Marei-Britanii George al V-lea, firul telegrafic ne vestește dela frontiera de Vest a Țării moartea nestorului episcopatului ro-

mân, care a fost Roman Ciorogariu. Episcopul ortodox român din Oradea. Înainte cu o lună a împlinit 83 ani. Duminică după Crăciun când l-am văzut mi-a spus, că a prins o receală din care nu mai scapă și că nu-l roagă pe bunul Dumnezeu să-i înmulțească anii, ci numai să nu sufere mult înainte de moarte; și bunul Dumnezeu l-a ascultat, căci numai trei săptămâni a fost legat de pat. Dar a suferit deajuns în viața sa lungă și mai ales de când a fost ales de Episcop. La 1917, repaosatul vine la Oradea ca Vicar al Consistorului. Aci în 1918 la Paști, ca Președinte al Sfatului Național, a fost condamnat la moarte de armata roșie maghiară, dar a scăpat și de moarte și de temniță prin intrarea triumfală a armatei române în Oradea sub comanda Generalului Moșoiu. La anul 1920 — înființându-se Eparhia ortodoxă română din Oradea — a fost ales de cel dintâiu Episcop eparhial, și ca atare a venit întâia dată să ia parte la ședințele Senatului în ziua de 8 Decembrie 1920, când s'a întâmplat atentatul odios dela Senat, din care a eșit grav rănit. În aceea ziua tot Generalului Traian Moșoiu i-a revenit sarcina tristă de a anunța la Episcopia română unită din Oradea moartea Episcopului Demetru Radu, cel dintâiu muncenic național din România întregită, mort lângă tribuna Senatului. iar la Episcopia ortodoxă română că nou-alesul Episcop Roman Ciorogariu a fost grav rănit în acest atentat. Rana primită atunci nu i-s'a vindecat până la moarte. Dar de moarte a scăpat și acum a două oră, având încă mult lucru, dar mai ales să organizeze noua sa Eparhie.

Împlinindu-și misiunea sa pe acest pământ conștient până în ultimele clipe ale vieții s'a mutat la cele veșnice regretat de toți cari l-au cunoscut, spânând înainte de moarte acestea cuvinte frumoase: „Cu con-

știința pe deplin împăcată îmi pun sufletul în mâinile Domnului.“

În numele bisericii române unite, care prin moartea Episcopului Roman Ciorogariu pierde un prieten bun și un împreună luptător pe teren național și cultural la granița de Vest, exprim sincerile noastre condoleanțe Eparhiei române ortodoxe din Oradea care și-a pierdut pe bunul ei Părinte și pe cel dintâiu Episcop.

În veci pomenirea lui!

„Cela ce a înviat din morți: Hristos adevăratul Dumnezeu nostru, pentru rugăciunile preacuratei Maicii sale, ale sfinților și întru tot lăudaților. Apostoli, ale preacuvioșilor și de Dumnezeu purtătorilor Părinților noștri și ale tuturor sfinților, sufletul acestui mutat dela noi robului tău EPISCOP ROMAN în corturile dreptilor să-l așeze, în sinurile lui Avraam să-l odihnească și cu dreptii să-l numere, iară pe noi să ne miluiască, ca un bun și iubitor de oameni“.

No. 169 | 1936.

Circulară

Către P. C. Preoți din Eparhie.

În ziua de 21 Ianuarie a. c. la ora 0-26, încetând din viață P. S. Episcopul nostru Roman, disbunem următoarele:

1. Numele P. S. Episcop Roman va fi înscris în diptihul fiecărei biserici între cei morți, pomenindu-se la fiecare proșcomdie.

2. Din ziua morții și până la înmormântare, 23 Ianuarie a. c. se vor trage

Amăsurat acestei dispoziții toate chestiunile cu caracter duhovnicesc din Eparhie vor fi îndrumate în competența canonică a Prea Sfinției Sale, iar Consiliul eparhial va îndeplini afacerile administrative curente ferindu-se de a face vre-o învoire sau schimbare.

Cu arhieresti binecuvântări:

N I C O L A E

Arhiepiscop și Mitropolit.

oo

Nici o floare, nici o cunună pe sicriul Preasfințitului Episcop Roman Ciorogariu.

Încă în viață fiind Preasfințitul Episcop Roman nu afla rezon în carele mortuare încărcate cu cununi de flori mult costisitoare cari, de multe ori se ridicau la zeci de mii de lei, bani cari se strecurau în buzunarele neguțătorilor streini de legea, credința, de limba și de săracii noștri români; deaceea Preasfințitul ș'a exprimat dorința ca pe cosciugul său să nu se pună cununi peritoare de flori, ci să i-se facă un fond din care să se ajutore săracii orașului Oradea, în timpul de iarnă, când lipsurile lor sunt mai accentuate.

În vederea respectării acestei dorințe și dispoziții testamentare a Preasfințitului La Caseria Consiliului Nostru Eparhial au intrat până aci ca răscumpărare de cununi următoarele sume:

Consiliul Eparhial	5000
Primăria Oradea	5000
Membrii familiei P. Sf. Sale	5000
P. Sf. Sa Episcopul Andrei	2000
Icon. Stavrofor Dr. Ștefan Munteanu	500
Consilier Stavrofor Zaharie Moga	500
„ Ioan Evuțianu	500
„ Nicolae Mocan	500
„ Ioan Guiăș	500
Preot I. Moga, funcționar Consistor	500
Societatea „Altarul“	2000

P. C. Sa Dr. George Cluhandu, profesorul său	1000
Camera de comerț și Industrie	2000
Gheorghe Beșor-Ghica	1000
Diana și Iosif Pincas	1000
Ionel Șelțan	500
Școala Normală de fete din Beiuș	1000
Camera de Agricultură Oradea	1000
Comitetul școlar al Liceului Em. Gojdu	1000
Reuniunea Femeilor Române din Oradea	1000
Societatea Sf. Gheorghe	300
Soc. „Liga Bunătății“ dela școala primară Nr. 4, din Oradea prin președinta : D-na Ecaterina Dan	500
Soc. rel. „Sf. Paraschiva“ dela Școala Normală de fete din Oradea	560
Baroul Advocaților	1000
Nicolae Zigre avocat	1000
Total Lei	34860

BCU Cluj / Central University Library Cluj

